Súd:	Okresný súd Prešov
Spisová značka:	14C/1/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu:	8120200438
Dátum vydania rozhodnutia:	07. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Eva Lampartová
ECLI:	ECLI:SK:OSPO:2024:8120200438.10

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

- 20 - 14C/1/2020

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Evou Lampartovou v právnej veci žalobkýň: 1. A. B. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. E. XXX/XX, F. D. G., zastúpená opatrovníčkou B. C., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom D. E. XXX/XX, F. D. G., 2. B. C., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom D. E. XXX/XX, F. D. G., obe žalobkyne právne zastúpené: JUDr. Milan Szöllössy, advokát so sídlom Mlynská 28, Košice, proti žalovanému: Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom Dostojevského rad 4, Bratislava, IČO: 00 151 700, o náhradu nemajetkovej ujmy, takto

r o z h o d o l :

- 4 - 14C/1/2020

I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 25 000 EUR, v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni v 2. rade sumu 25 000 EUR, v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Žalobkyne v 1. a 2. rade m a j ú voči žalovanému nárok na náhradu trov konania vrátane trov odvolacieho konania v plnom rozsahu vychádzajúc pri výpočte trov konania z istín prisúdených tej-ktorej žalobkyni s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

- 20 - 14C/1/2020

1. Žalobou doručenou súdu dňa 10.1.2020 sa žalobkyne domáhali, aby súd zaviazal žalovaného na úhradu nemajetkovej ujmy každej zo žalobkýň vo výške 100 000 EUR a nahradil im trovy tohto konania.

2. Žalobu odôvodnili tým, že dňa 21.10.2017 o 17:15 hod. medzi obcami Jarovnice a Hermanovce došlo k dopravnej nehode, pri ktorej vodič motorového vozidla H. I. F. A. C. pri predchádzaní miernej pravotočivej zákruty prešiel s vozidlom do protismeru a narazil do protiidúceho autobusu zn. J., pričom žalobkyne v 1. a 2. rade boli spolujazdkyne v predmetnom motorovom vozidle zn. BMW. Žalobkyňa v 1. rade pri dopravnej nehode utrpela ťažké poškodenie zdravia s následnou invalidizáciou, telesným a mentálnym postihnutím. Ťažké zranenia spočívali v mnohopočetných úrazových zmenách zahrňujúcich poranenia vnútorných orgánov, vnútrolebečné krvácanie, krvácanie do mozgu, zlomeninu obidvoch kostí predlaktia, zlomeninu ramennej kosti a stehnovej kosti. V dôsledku predmetných poranení sa žalobkyňa v 1. rade podrobila dlhodobej liečbe a utrpené zranenia zanechali na jej zdravotnom

stave závažné trvalé následky, predovšetkým mozgové a duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy (bdelá kóma) a poúrazovú spastickú kvadruparézu. Vážne trvalé poškodenia zdravia znamenajú pre žalobkyňu v 1. rade odkázanosť na starostlivosť iných osôb a nezvratné telesné a mentálne postihnutie. S poukazom na článok 19 ods. 2 Ústavy SR a § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka v rámci práva na ochranu osobnosti žalobkyne konštatovali, že fyzická osoba má okrem iného aj právo na ochranu súkromia, v rámci ktorého je chránená nielen intímna sféra, ale aj rodinný život fyzickej osoby, vrátane práva na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s inými ľudskými bytosťami, najmä s blízkymi príbuznými a priateľmi. Rodinný život je zložkou súkromného života, ktorého súčasťou sú aj sociálne a emocionálne vzťahy. Porušením práva jednej osoby môže dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie aj tej druhej z týchto osôb tvoriacich rodinné spoločenstvo. Zásah do rodinného života fyzickej osoby spôsobený protiprávnym zásahom, následkom ktorého je vážne poškodenie zdravia samotnej osoby alebo poškodenia zdravia blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Spôsobenie vážneho poškodenia zdravia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny, vrátane poškodeného člena rodiny. Poukázali na judikát R 1/2015 (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/65/2013 z 28.5.2015), v zmysle ktorého pokiaľ ide o samotnú poškodenú osobu, ten istý skutkový dej môže v niektorom prípade zakladať zároveň nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ako aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej fyzickej osobe na jej osobnostných právach; tieto nároky treba dôsledne rozlišovať a pri ich posudzovaní mať na zreteli nielen odlišnosť vzťahov, z ktorých sú vyvodzované, ale tiež právnej úpravy, ktorá sa na ne vzťahuje. Zo žiadneho ustanovenia zák. č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona NRSR č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov, nemožno vyvodiť, že by sa v rámci odškodňovania bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia mal zohľadniť aj zásah do dôstojnosti, súkromia alebo rodinného života poškodeného. U osoby, ktorej zdravie bolo poškodené protiprávnym zásahom, môže teda dôjsť aj k zásahu do práva na ochranu osobnosti osoby, ktorý zakladá právo domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy. V prípade blízkych osôb k osobe poškodenej dochádza k zásahu do práva na súkromie a práva na rodinný život nielen v dôsledku úmrtia poškodenej osoby, s ktorou dotknutá osoba zdieľala spoločnú domácnosť, citový život, rodinné vzťahy a pod., ale aj v prípade vážneho poškodenia jej zdravia, pričom zvlášť v prípade závažných trvalých následkov dochádza k nezvratnej zmene kvality prežívania osobného života dotknutých osôb, či už po stránke emócií, rodinných väzieb, prežívania voľného času, či iných stránok súkromného života. Poukázali aj na rozhodovaciu prax súdov – napr. rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/330/2012 zo dňa 2.10.2013 a rozsudky Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo/535/2007 zo dňa 9.9.2008 a sp. zn. 30Cdo/947/2011 zo dňa 27.9.2012. Za hmotnoprávne predpoklady vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v predmetnom prípade konštatovali existenciu ujmy na osobnosti žalobkýň, protiprávny zásah do chráneného všeobecného osobnostného práva žalobkýň, ktorý je objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť ich osobnosť a príčinnú súvislosť medzi ujmou a protiprávnym zásahom. Ku vzniku ujmy v dôsledku vážneho poškodenia zdravia žalobkyne v 1. rade došlo u oboch žalobkýň, nakoľko zdieľali spoločnú domácnosť, resp. vytvárali mimoriadne silné rodinné, citové a emocionálne väzby.

2.1. Čo sa týka ujmy na strane žalobkyne v 1. rade, pri dopravnej nehode došlo k zásahu do jej telesnej integrity a k vážnemu trvalému poškodeniu jej zdravia znamenajúcemu jej trvalú doživotnú invaliditu. Je ťažko a nezvratne telesne a mentálne postihnutá. Ujma spôsobená žalobkyni v 1. rade sa v súkromnom a rodinnom živote prejavuje predovšetkým rapídnou degradáciu kvality súkromného života vo vzťahu k nej samej, nakoľko svoj súkromný a osobný život nemôže prežívať v kvalite a komforte ako normálna zdravá žena. Žalobkyňa v 1. rade je v podstate bezvládny človek neschopný akejkoľvek aktivity, neschopný vlastnej sebaobsluhy a samostatnosti. Je úplne odkázaná na pomoc iných. Výrazne je obmedzená jej pohybová schopnosť a fyzická aktivita. Zdržiava sa na lôžku. Nie je schopná osobnej hygieny. Má narušenú orientačnú schopnosť, vnímanie, nie je schopná komunikácie. Tieto všetky skutočnosti znamenajú pre žalobkyňu v 1. rade znehodnotenie jej súkromia a dôstojnosti, kedy dochádza pri obsluhe k zásahom do jej vlastnej intimity, čo narúša jej súkromnú sféru. Pred dopravnou nehodou pracovala v občianskom združení Barlička, k problémom kolegov i žiakov pristupovala ľudsky a stále sa snažila každému pomôcť. Mnohokrát strávila čas so žiakmi aj v rámci svojho osobného voľna. Určitý čas pôsobila na poste zástupcu riaditeľa školy a svoju prácu vykonávala veľmi zodpovedne. Svoje poznatky zo sociálnej oblasti sa snažila zúročiť aj ako členka sociálnej komisie v obci F. D. G.. Vo voľnom čase sa venovala fotografovaniu a umeleckému upravovaniu fotografií. Rada počúvala folklórnu

hudbu. Aktívne sa zúčastňovala nácviku v mládežníckom kostolnom zbore a pomáhala vo farnosti. Bola dobrým poslucháčom a priateľom každému, kto potreboval vypočuť a bol ochotný prijať jej rozumné rady. Z takto popísaného hodnotne tráveného voľného času neostalo po dopravnej nehode nič. Aj tento fakt jasne dokumentuje diametrálnu odlišnosť kvality súkromného života žalobkyne v 1. rade pred dopravnou nehodou a po nej. Ďalšiu stránku súkromného a rodinného života, ktorá bola zasiahnutá ujmou, je oblasť rôznych sociálnych, najmä citových a emocionálnych vzťahov žalobkyne v 1. rade so svojou mamou – žalobkyňou v 2. rade. Žalobkyňa v 1. rade mala pred dopravnou nehodou utvorený so svojou mamou nádherný vzťah, ktorý sa budoval od jej narodenia. Krása, hodnotnosť, kvalita či hĺbka tohto vzťahu sa prejavovali najmä tým, že žalobkyňa v 1. rade trávila so svojou mamou veľa času, jednak v samotnej domácnosti, na rodinných dovolenkách a na výletoch. Tieto chvíle napĺňali žalobkyňu v 1. rade pocitmi radosti zo spoločne stráveného času, pocitmi spokojnosti, pocitmi lásky k mame. Neopakovateľnosť týchto hodnotných spoločne strávených chvíľ viedla k ďalšiemu zbližovaniu žalobkyne v 1. rade s mamou. Pre žalobkyňu v 1. rade boli vždy neopakovateľné chvíle pri rôznych sviatkoch či rodinných oslavách, na ktoré sa vždy tešila. Celý tento systém pozitívnych vzťahov a väzieb bol zasiahnutý a úplne znehodnotený dopravnou nehodou. Žalobkyňa v 1. rade už nebude môcť tráviť so svojimi najbližšími rovnako hodnotné spoločné chvíle. Bohaté spoločné citové vzťahy medzi žalobkyňou v 1. rade a jej mamou sa po dopravnej nehode prakticky redukovali na obsluhu žalobkyne v 1. rade a na uspokojovanie jej základných životných potrieb, ktoré vyplňujú celú dobu spoločne strávených chvíľ. Kvalita súkromného a rodinného života žalobkyne v 1. rade vo všetkých jej prejavoch a stránkach je po dopravnej nehode neporovnateľná so stavom, aký existoval pred samotným ťažkým poškodením zdravia žalobkyne v 1. rade.

2.2. Pokiaľ ide o ujmu na strane žalobkyne v 2. rade, sociálna a citová väzba medzi nimi je definovaná už samotným vzťahom matky a jej dcéry so všetkými špecifikami a citovým pripútaním matky k vlastnej dcére. Od narodenia sa medzi nimi vytvoril veľmi vrelý vzťah, ktorý bol naplnený vzájomnou láskou a úctou a silnými citmi. Od narodenia žalobkyne v 1. rade sa tento vzťah pretváral a rástol na intenzite. Žalobkyňa v 1. rade na žalobkyni v 2. rade od malička lipla. V mladom veku sa žalobkyňa v 2. rade s dcérou veľa hrala, chodili spolu von, do kina, čítala jej knihy, spolu piekli, varili, pozerali televíziu, trávili voľný čas, chodili na výlety a do prírody. Žalobkyňa v 2. rade zastupovala aj otca, ktorý náhle zomrel, keď mala žalobkyňa v 1. rade 14 rokov. Žalobkyňa v 1. rade bola povolaním učiteľka preto mala celé prázdniny dovolenku, ktorú trávila so svojou mamou, z čoho mala táto veľkú radosť. Medzi žalobkyňami sa utvoril veľmi dôverný vzťah. Žalobkyňa v 2. rade radila svojej dcére, keď to bolo potrebné. Žalobkyňa v 1. rade sa veľmi rada rozprávala na rôzne témy, pričom partnerkou v týchto rozhovoroch jej bola najčastejšie práve žalobkyňa v 2. rade. Po dopravnej nehode a úraze žalobkyne v 1. rade sa celý vzťah medzi žalobkyňami otočil. Aj keď vzájomné cítenie a silná emocionálna väzba vzájomne pretrváva ich spoločný rodinný život bol vážne narušený závažným poškodením zdravia žalobkyne v 1. rade. Život žalobkyne v 2. rade bude už navždy poznačený bolesťou a smútkom, že jej dcéra, ktorá bola pred dopravnou nehodou úplne zdravá, samostatná, šikovná žena, plná života, elánu a plánov do budúcnosti, je dnes fyzicky a mentálne postihnutá. Denne sa musí pozerať na zdravotné trápenie svojej dcéry, na to, že je pripútaná k lôžku a nevníma okolie. Ich spoločné šťastné a bezstarostné chvíle, ktoré pred dopravnou nehodou často spolu trávili, sú navždy minulosťou. Každá rodinná udalosť, príležitosť, či oslava je poznačená tieňom smútku a budúcou neistotou plynúcou zo zdravotného stavu žalobkyne v 1. rade, z jej nezvratného telesného postihnutia. Silný materinský cit, ktorý žalobkyňa v 2. rade k svojej dcére vždy prechovávala jej spôsobuje trápenie nakoľko telesné, ale aj duševné strádanie svojej dcéry prežíva ťažšie, ako keby sa obdobná škoda stala priamo jej. Dopravná nehoda už navždy poznačila spokojný život žalobkyne v 2. rade a podstatným spôsobom degradovala jeho kvalitu. Namiesto toho, aby trávila so svojou dcérou spoločné chvíle pri rôznych záľubách, prácach, či iných aktivitách, musí svojej dcére pomáhať pri základných životných úkonoch, aby aspoň týmto spôsobom jej uľahčila život a jeho telesné a duševné strádanie. Vážne poškodenie zdravia podstatným spôsobom narušilo aj osobné súkromie žalobkyne v 2. rade, ktorá od úrazu žalobkyne v 1. rade pozná len prácu a starostlivosť o dcéru a na osobný život a vlastné záujmy nemá žiaden čas.

2.3. Čo sa týka protiprávneho zásahu, k nemu došlo v dôsledku objektívneho zásahu prevádzky motorového vozidla a jej jednotlivých prvkov do telesnej integrity žalobkyne v 1. rade. Príčinnú súvislosť odôvodnili tým, že vzniknutá ujma spočívajúca v zásahu do práva na súkromie a rodinný život žalobkýň je podľa svojej povahy a obvyklého chodu vecí a skúsenosti dôsledkom udalosti vyvolanej protiprávnym zásahom prevádzky motorového vozidla do telesnej integrity žalobkyne v 1. rade. Ujma žalobkýň by nenastala, ak by jej nepredchádzal protiprávny zásah prevádzky motorového vozidla.

2.4. Pasívnu legitimáciu žalovaného odôvodnili žalobkyne tým, že sa domáhajú náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 odseku 2 a 3 Občianskeho zákonníka z dôvodu protiprávneho zásahu prevádzky motorového vozidla do ich práva na ochranu osobnosti, za ktorý analogicky podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka zodpovedá prevádzateľ motorového vozidla. Žalovaný je poisťovateľom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou uvedeného motorového vozidla, a to na základe poistnej zmluvy č. 8019008453 v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. Žalobkyne mali za to, že súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy (náhrada nákladov spojených s liečením, strata na zárobku a podobne), ale aj nemajetkové ujmy na základe výslovného znenia zákona, ako napríklad bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysel škody (inej než materiálnej) aj iným ujmám nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práv v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného, t.j. ujmám imateriálnym, morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada. Aj podľa právnej úpravy poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel v smerniciach EÚ (Smernica Rady č. 72/166/EHS, Smernica č. 90/232PEHS, Smernica č. 2000/26/ES) sú členské štáty EÚ povinné prijať všetky primerané opatrenia zabezpečujúce, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na ich území, bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strán a potencionálnych obetí nehôd a aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poistného krytia cestujúcich motorových vozidiel nezostali neuhradené. Preto sa okrem iného vyžaduje, aby poistenie zodpovednosti za ujmu na zdraví pokrývalo zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča a aby bolo všetkým osobám, ktoré utrpia ujmu alebo škodu následkom havárie motorového vozidla, zabezpečené poskytnutie náhrady. S použitím eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody“ a „škoda na zdraví“ v ustanoveniach zákona č. 381/2001 Z.z. a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (ďalej tiež len „PZP“), z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obetiach dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnou formou podľa § 13 odseku 2 a 3 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti žalobkyne poukázali aj na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ sp.zn. C-22/2012 zo dňa 23.10.2013, v ktorom Súdny dvor EÚ pri výklade európskych smerníc vyslovil, že PZP má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Žalobkyne mali ďalej tiež s poukazom na všeobecnú zásadu rovnosti všetkých osôb pred zákonom za to, že predmetné rozhodnutie Súdneho dvora EÚ je možné analogicky aplikovať aj na prípad ujmy spôsobenej samotným poškodeným osobám alebo osobám blízkym obetiam ťažko zdravotne poškodeným pri dopravnej nehode, pretože aj v tomto prípade dochádza k zrejmému a zásadnému zásahu do práva na ochranu osobnosti.

2.5. Svoj nárok ako osôb poškodených prevádzkou motorového vozidla priamo voči poisťovateľovi zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla odvodili od § 15 ods.1 zákona č. 381/2001 Z.z. Poukázali tiež na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCdo/1/2016 žiadna 31.7.2017 uverejnený pod R 61/2017.

2.6. Pre odôvodnenie výšky uplatnených nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobkyne poukázali na to, že zákon zakotvuje dve kritériá ktorými sú závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby. Závažnosť spôsobenej nemajetkovej ujmy dosahuje v danom prípade mimoriadne vysokú intenzitu. Protiprávny zásah znamenal u oboch žalobkýň podstatné zníženie kvality a závažnú redukciu bohatosti ich vzájomných rodinných vzťahov a tiež podstatne negatívny vplyv na ich osobný súkromný život vo všetkých jeho prejavoch a stránkach. Žalobkyne udržiavali navzájom veľmi silné puto, a to každá svojím spôsobom zodpovedajúcim jej postaveniu v rodine. Trávili spolu množstvo času, vzájomne si pomáhali a podporovali sa, spoločne prežívali radostné chvíle, boli si navzájom oporou. Rodinný život dosahoval vysokú kvalitu a táto kvalitatívna úroveň bola v dôsledku ťažkej ujmy na zdraví žalobkyne v 1. rade závažným spôsobom znehodnotená. Predmetná skutočnosť je o to významnejšia, že znehodnotenie kvality rodinného života a s tým spojených stránok prežívania spoločného života je trvalé a nezvratné. V danom prípade bola teda žalobkyniam spôsobená nemajetková ujma mimoriadnej závažnosti, čo je zrejmé z vyššie popísaných strát prežívania rodinného života u jednotlivých žalobkýň, ako aj strát

v osobnom súkromnom živote každej zo žalobkýň. Vzhľadom na uvedené podľa žalobkýň v danom prípade nemôže postačovať morálna satisfakcia.

3. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe, doručenom súdu dňa 23.6.2020, navrhol žalobu v celom rozsahu zamietnuť a priznať mu náhradu trov konania voči žalobkyniam v 1. a 2. rade. Úvodom namietal nedostatok procesných podmienok, keď podanie žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy pred podaním nebolo schválené súdom. Poukázal totiž na to, že žalobkyňa v 1. rade bola rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 27Ps/14/2018 zo dňa 28.3.2019 obmedzená spôsobilosti na právne úkony tak, že okrem iného nie je spôsobilá sa zastupovať pred súdmi a inými štátnymi orgánmi. Mal za to, že v danom prípade nejde o bežnú vec pri nakladaní s majetkom žalobkyne v 1. rade, v ktorej by ju mohla zastupovať jej opatrovníčka bez potreby schválenia právneho úkonu, keďže v prípade neúspechu v konaní sa môže majetok opatrovanca zmenšiť v dôsledku trov súdneho konania.

3.1. Vo veci samej žalovaný rozporoval žalobu jednak z dôvodu absencie pasívnej legitimácie v spore, ako aj z dôvodu márneho uplynutia lehoty na uplatnenie práva a napokon tiež z dôvodu nepreukázania základu nároku a nedôvodnosti, neprimeranosti výšky uplatňovaných nárokov.

3.2. Čo sa týka pasívnej legitimácie v spore žalovaný poukázal na to, že zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, resp. rozsah a podmienky tejto zodpovednosti sú upravené zákonom číslo 381/2001 Z.z. (tiež „zákon o PZP“) a žalovaný je povinný spravovať sa pri vysporiadavaní nárokov poškodených z poistnej udalosti predmetnými zákonom. Uviedol, že nielen z názvu, ale z celého obsahu predmetného zákona vyplýva, že PZP kryje konkrétne nároky z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nie však iné prípadné nároky. Poukázal na znenie § 2 písm. f) a g) a § 4 ods. 1 a 2 zákona o PZP, z ktorých vyvodzoval, že škoda a nemajetková ujma za zásah do osobnostných práv sú samostatnými inštitútmi slovenského práva, každý z nich má vlastnú a komplexnú právnu úpravu a o ich samostatnosti svedčí aj právna úprava obsiahnutá v ustanovení § 16 Občianskeho zákonníka. Zo žiadneho ustanovenia zákona o PZP nevyplýva, že by rozsah poistného krytia zahŕňal aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a tento nárok sa v celom zákone ani nespomína. Preto mal za to, že ako poisťovateľ nie je povinný z PZP hradiť prípadný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, nakoľko tento nárok nie je predmetným poistením krytý. V tejto súvislosti poukázal aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 168/2009, sp. zn. 4Cdo 139/2011 zo dňa 30.10.2012, sp. zn. 3Cdo 301/2012 zo dňa 31.3.2016, sp. zn. 7Cdo 80/2014 zo dňa 23.2.2017, sp. zn. 8Cdo/219/2016 zo dňa 15.5.2017 a ich konkrétne závery, z ktorých dôvodil, že nemožno stotožniť právo na náhradu škody (napr. na zdraví) a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v prípade zásahu do osobnostnej sféry fyzickej osoby (dotýkajúcej sa napr. zdravia) a obdobne nie je možné subsumovať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniknutý z dôvodu neoprávneného zásahu do tzv. osobnostných práv pod pojem „škoda na zdraví“ uvedený v § 4 ods. 2 písm. a) zák. č. 381/2001 Z.z. Poukazujúc na rôznosť rozhodnutí súdov všetkých stupňov a na to, že neexistuje rozhodnutie Veľkého senátu NS SR, ktorým by bola definitívne ustálená pasívna legitimácia poisťovateľa vo vzťahu k nemajetkovej ujme a vzhľadom k tomu, že slovenská právna úprava dôsledne rozlišuje medzi škodou podľa § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka a nemajetkovou ujmu podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, tak z hľadiska odškodniteľnosti ujmy poisťovateľom, by mala súdna prax rešpektovať tieto závery, kým sa nezmení rozsah existujúceho zákonného poistenia, do ktorého by sa expresis verbis zahrnula aj náhrada nemajetkovej ujmy. Okrem uvedeného žalovaný namietal nedostatok pasívnej vecnej legitimácie v spore aj z dôvodu, že povinnosť poskytnúť zadosťučinenie podľa § 13 Občianskeho zákonníka je subjektívne spätá s tým, kto sa zásahu do týchto práv iného dopustil a jedná sa preto o výlučne osobnú povinnosť tohto subjektu, ktorá neprechádza na ďalšiu osobu.

3.3. Pre prípad, že súd sa nestotožní s argumentáciou žalovaného a použije širší, eurokonformný výklad pojmu škoda, žalovaný vzniesol námietku premlčania uplatnených nárokov s poukazom na § 15 zákona o PZP, § 100 a 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že k poškodeniu zdravia žalobkyne v 1. rade došlo v deň dopravnej nehody, t.j. 21.10.2017, pričom trestné stíhanie začaté vo veci prečinu ublíženia na zdraví bolo zastavené pre neprípustnosť trestného stíhania uznesením OR PZ, odbor kriminálnej polície Prešov ČVS: K./X-XXX-XX-XXXX zo dňa 20.6.2018, a to z dôvodu, že poškodené nedali súhlas na trestné stíhanie, nakoľko vinníkom dopravnej nehody bol vodič A. C., ktorý je ich blízkym príbuzným – synom, resp. bratom. Žalovaný tak dôvodil, že žalobkyne sa o tom, kto im za škodu zodpovedá dozvedeli v deň dopravnej nehody (vedomosť o zodpovednej osobe nepredpokladá nespochybniteľnú

istotu o určení osoby zodpovednej za vznik škody a má sa za to, že zodpovednosť možno stanoviť dokazovaním v súdnom konaní).Odo dňa nasledujúceho po dopravnej nehode, t.j. od 22.10.2017 začala žalobkyniam plynúť subjektívna premlčacia lehota a táto im uplynula dňa 22.10.2019. Keďže žaloba bola podaná na súde dňa 10.1.2020, je zrejmé, že v čase uplatnenia tohto nároku na súde, lehota márne uplynula a žalovaný žiadal, aby súd žalobu zamietol. Na podporu svojej argumentácie poukázal na právny názor vyslovený v rozhodnutiach Krajského súdu Žilina sp. zn. 8Co/106/2018 zo dňa 29.6.2018 a Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 12C/49/2018 zo dňa 24.4.2019.

3.4. Ohľadom základu a výšky uplatneného nároku, žalovaný potvrdil, že nie je sporné, že žalovaný bol v čase poistnej udalosti – dopravnej nehody zo dňa 21.10.2017, pri ktorej došlo k poškodeniu zdravia žalobkyne v 1. rade, poisťovateľom PZP motorového vozidla zn. BMW EČV: F. a že predmetná poistná udalosť bola žalovanému oznámená. Uviedol tiež, že žalobkyniam boli vyplatené z titulu náhrady škody pri poškodení zdravia plnenia:
- žalobkyni v 1. rade: bolestné 32 456 EUR, sťaženie spoločenského uplatnenia 136 804 EUR, strata na zárobku počas PN (úrazový príplatok) v sume 1 919,56 EUR, strata na zárobku po PN (úrazová renta) v sume 4 253,85 EUR a jednorazové odškodnenie v zmysle § 449a OZ v sume 74 090,50 EUR a
- žalobkyni v 2. rade bolestné v sume 912 EUR.
Žalovaný s poukazom na § 444 Občianskeho zákonníka a zákon č. 437/2004 Z.z. mal za to, že predmetný zákon pokrýva aj nároky v oblasti narušenia zdravia a telesnej integrity, ako aj narušenia rodinného života a súkromia, nakoľko poskytuje náhradu za utrpené bolesti a náhradu pre obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa nielen v živote ale aj v spoločnosti, pričom nárok na bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia má povahu špeciálnej úpravy vo vzťahu k ochrane osobnosti. Pri citácii § 2 ods. 1 a 2, § 3 ods. 1 a 2 a § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 437/2004 Z.z. dôvodil, že je z nich zrejmá satisfakčná funkcia, iné druhy nárokov právny poriadok SR vyslovene neupravuje a z tohto dôvodu nie je priestor tieto zložky práva upravovať cez ochranu osobnosti. Žalovaný poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR I.ÚS 426/2014, v ktorom ústavný súd poukázal na to, že § 444 Občianskeho zákonníka, §§ 2, 4 a 5 zákona č. 437/2004 Z.z. sú z pohľadu ústavného súdu ústavne konformne interpretovateľné tak, ako to učinili okresný a krajský súd, ktoré zamietli (potvrdili zamietnutie) žaloby o zaplatenie nemajetkovej ujmy podľa § 11 Občianskeho zákonníka s tým, že z pohľadu platnej právnej úpravy je zrejmé, že poškodenie zdravia a s tým spojené nepriaznivé následky v osobnej ako aj rodinnej sfére, sú kryté inštitútom sťaženia spoločenského uplatnenia a odškodňované jednorázovo na základe bodového ohodnotenia v závislosti od rozsahu obmedzení pri uplatnení sa v živote a v spoločnosti. Ustanovenia zák. č. 437/2004 Z.z. upravujú náhrady za dôsledky poškodenia zdravia a pokrývajú takto náhradu všestranných obmedzení v rôznych sférach života. Žalovaný tak mal z to, že ústavný súd jasne vyslovil názor, že v prípade uplatnenia náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, táto náhrada v sebe pokrýva plne uplatnenie nárokov za zásah do osobnostných práv podľa § 11 Občianskeho zákonníka a žalobkyne v danom prípade využili možnosť odškodnenia v zmysle § 444 Občianskeho zákonníka. Žalovaný tiež poukázal na to, že pred Okresným súdom Prešov sa pod sp. zn. 13C/60/2019 vedie konanie iniciované žalobkyňou v 1. rade, v ktorom sa domáha proti žalovanému zaplatenia sumy 81 900 EUR s prísl. titulom sťaženia spoločenského uplatnenia, sumy 108 947 EUR titulom zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia a tiež sumy 1039,03 EUR s prísl. titulom náhrady úrazovej renty za zaostalé obdobie a zaplatenia mesačnej úrazovej renty v sume 301,23 EUR počnúc od 1.1.2020 do budúcna. Uplatnenie nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy zo strany žalobkyne v 1. rade považoval za snahu o dvojité hodnotenie vzniknutej ujmy na ľudskom zdraví – v režime náhrady škody na zdraví a v režime ochrany osobnosti, pričom by mohlo dôjsť k porušeniu všeobecnej právnej zásady „non bis in idem“ ako aj princípu proporcionality. Uzavrel, že odškodnenie titulom sťaženia spoločenského uplatnenia je dostatočnou satisfakciou za vzniknutú ujmu, preto nie je namieste domáhať sa ďalšej satisfakcie, a to ani v základe, ani vo výške nároku a súd by takémuto nároku nemal poskytnúť súdnu ochranu. Žalovaný ďalej uviedol, aké sú kritériá pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, zdôraznil uprednostnenie morálnej satisfakcie a opodstatnenosť priznania zadosťučinenia v peniazoch iba v prípadoch, kde došlo k porušeniu osobnostných práv v značnej miere a kde intenzita zásah nie je primerane napraviteľná inými prostriedkami. Akcentoval tiež na obozretnosť a triezvosť pri priznávaní náhrad nemajetkovej ujmy, rovnosť v sumách nemajetkovej ujmy priznávaných voči fyzickým a právnickým osobám s prihliadnutím tiež na ich všeobecnú primeranosť v podmienkach Slovenskej republiky. Zastával názor, že je analogicky potrebné použiť ustanovenia zák. č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a citoval jeho § 17 ods. 3, ktorý obsahuje výpočet kritérií pre určenie náhrady nemajetkovej ujmy a tiež poukázal na najvyššiu výšku náhrady nemajetkovej ujmy pri zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

Žalovaný mal za to, že keďže v roku 2017, kedy došlo k poškodeniu zdravia žalobkyne v 1. rade, činila minimálna mzda sumu 435 EUR, pričom 50-násobok minimálnej mzdy predstavuje 21 750 EUR, žalobkyňami požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 200 000 EUR takmer 10-násobne prevyšuje náhradu, ktorá v súhrne prináleží obetiam násilných trestných činov, pričom v danom prípade, ak by poškodené dali súhlas k trestnému stíhaniu vodiča, išlo by o nedbanlivostný trestný čin, ktorého následkom je poškodenia zdravia. V danom prípade tak nie je možné zaväzovať subjekty na náhradu súm mnohonásobne vyšších ako je tomu v prípade násilných trestných činov. V tejto súvislosti poukázal na rozhodovaciu prax súdov, napr. rozhodnutie Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 13Co/424/2017 zo dňa 13.6.2019, v ktorom odvolací súd sa zhodol so súdom prvej inštancie pri použití zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov ako pomocného kritéria pri určení konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy.

3.5. Záverom svojho vyjadrenia k žalobe žalovaný žiadal, aby bola splatnosť prípadne priznanej náhrady viazaná na oznámenie čísla osobitného účtu žalobkyne v 1. rade, ktorý jej opatrovníčka na tento účel zriadi a tiež, aby súd v prípade, ak žalobe čo i len čiastočne vyhovie, určil paričnú lehotu na plnenie minimálne 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia, a to s prihliadnutím na technické problémy vyznačenia prípadnej právoplatnosti a vykonateľnosti súdneho rozhodnutia zväzujúceho na plnenie, zo strany konajúceho súdu.

4. Žalobkyne v replike zo dňa 20.7.2020 mali za to, že žalobkyňa v 2. rade ako opatrovníčka žalobkyne v 1. rade bola nepochybne oprávnená k podpisu plnomocenstva pre právneho zástupcu žalobkyne v 1. rade a nevideli dôvod pre pochybnosti o právnych účinkoch podanej žaloby. Pripúšťali, že aj podanie žaloby môže v niektorých prípadoch predstavovať úkon týkajúci sa správy majetku, avšak nie každá žaloba predstavuje takýto úkon a mali za to, že v danom prípade žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy sa netýka správy majetku žalobkyne v 1. rade, ani nakladania s ním, preto nie je potrebné schválenie právneho úkonu žalobkyne v 1. rade. K námietke pasívnej vecnej legitimácie žalovaného uviedli najprv špecifikovali, čo možno zaradiť pod ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/6/2017 zo dňa 6.3.2017 je ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu možno však zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne, tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/129/2017 zo dňa 31.10.2017 s prihliadnutím na čl. 3 základných princípov CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora EÚ. Poukázali na rozhodnutia dotýkajúce sa tejto situácie – postavenia poisťovne ako subjektu, ktorý je zodpovedný za náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z., a to rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31.7.2017 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 61/2018, kde najvyšší súd vyslovil, že pre účely zákona č. 381/2001 je potrebné pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým (po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Najvyšší súd poukázal na eurokonformný výklad dotknutých ustanovení zákona č. 381/2001 Z.z. Žalobkyne ďalej poukázali na rozhodnutie Ústavného súdu SR č.k. III. ÚS 666/2016-36 zo dňa 11.10.2016, v ktorom sa ústavný súd zaoberal otázkou výkladu pojmu škoda v slovenskom právnom poriadku a otázkou, či tento pojem v súvislosti s povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zahŕňa aj nemajetkovú ujmu. Ústavný súd pritom konštatoval, že úlohou súdov pri rozhodovaní je ustáliť, či extenzívny výklad pojmu škoda použitého v zákone o PZP bude viesť k aplikácii práva contra legem alebo či, naopak, zaužívané výkladové postupy a rešpektovanie súvislostí dotknutých právnych inštitútov a kategórií umožňuje zmysluplne zahrnúť pod zákonnú terminológiu aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu aprobovanú in abstracto v ustanovenia Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Pokiaľ súdy postupovali podľa druhej z uvedených možností, ústavný súd to nepovažoval za prejav svojvôle vedúcej k ústavnej neudržateľnosti. Žalobkyne napokon poukázali tiež na rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-22/12, a to najmä na ods. 55 a 58, a dôvodili, že vzhľadom na tri rozhodnutia troch rôznych najvyšších súdnych autorít, ktoré rozsiahlo pojednávajú o jednotlivých

námietkach žalovaného, je pasívna legitimácia žalovaného v konaní nepochybne daná. Čo sa týka námietky žalovaného o osobnom charaktere povinnosti poskytnúť zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, žalobkyne iba stručne uviedli, že predmetné ustanovenie neuvádza presne a výlučne, voči komu sa fyzická osoba môže domáhať poskytnutia primeraného zadosťučinenia a je to aj z dôvodu, že forma zadosťučinenia môže byť rôzna. Neuvádza sa však, že sa možno tohto práva domáhať len výlučne voči originálnemu pôvodcovi zásahu a takáto argumentácia nemá oporu v predmetných ustanoveniach.

4.1. So žalovaným vznesenou námietkou premlčania nesúhlasili a poukázali na právny názor Najvyššieho súdu SR v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 265/2009 zo dňa 17.2.2011, podľa ktorého nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčiava vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka, a nie v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

4.2. V ďalšom texte repliky žalobkyne uviedli, že nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za protiprávny zásah do práva na ochranu osobnosti spočívajúcom v zásahu do práva na rodinný a súkromný život sa poskytujú za odlišné škodlivé následky a tieto nároky nemožno zamieňať. Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia totiž nezohľadňuje to, ak konanie osoby zasiahlo do súkromného a rodinného života poškodeného z hľadiska kvality sociálnych väzieb, ale zaoberá sa výlučne tým, ako toto protiprávne konanie škodcu obmedzuje možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti. Uvedená sporná otázka bola jednoznačne vyriešená aj Najvyšším súdom SR v rozsudku sp. zn. 7Cdo/65/2013 zo dňa 28.5.2014, ktorý bol uverejnený v Zbierke stanovísk NS a súdov SR 1/2015 pod poradovým číslom 1, na ktorého závery opätovne poukázal (viď opis odôvodnenia žaloby).

4.3. K výške uplatnených nárokov žalobkyne uviedli, že preukazovanie ujmy a jej intenzity bude predmetom konania v procese dokazovania a výšku náhrady nemajetkovej ujmy určí súd v zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, pričom žalobkyne uvedením určitej sumy požadovanej náhrady v petite žaloby poskytujúc súdu maximálny rozsah, v rámci ktorého súd môže rozhodnúť o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Záverom poznamenali, že súdna prax je v obdobných prípadoch tak rôznorodá, že nemožno hovoriť o nejakej ustálenej výške priznávaných náhrad.

5. Žalovaný v duplike zo dňa 10.8.2020 zotrval na svojom predchádzajúcom vyjadrení a žiadal žalobu v celom rozsahu zamietnuť. Zotrval na absencii procesnej podmienky spočívajúcej v neschválenom právnom úkone – žaloby opatrovanským súdom, ktorá je tiež dôvodom pre zastavenie konania. Uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17Co/176/2018, na ktoré v tomto smere poukazovali žalobkyne, považoval za irelevantné pre daný prípad, keďže sa jednalo o zastupovanie maloletého jeho zákonným zástupcom, ktorý v čase podania žaloby bol vo veku blízkom veku dospelosti, kedy i na jeho vlastné úkony bolo potrebné prihliadať v zmysle § 9 Občianskeho zákonníka tak, že sú platné, pokiaľ sú primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej jeho veku, čo však v danom prípade vzhľadom na zdravotný stav žalobkyne je absolútne vylúčené. Žalovaný zotrval aj na námietky týkajúcej sa absencie pasívnej vecnej legitimácie, ktorú ďalej rozvinul iba čo do otázky spätosti nároku na primerané zadosťučinenie výlučne s osobou , ktorá sa neoprávneného zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby dopustila, t.j. v danej veci je ňou najbližší príbuzný – brat žalobkyne v 1. rade, resp. syn žalobkyne v 2. rade a táto osoba nie je totožná so žalovaným, ktorý nijak nezasiahol do osobnostných práv žalobkýň. Poukázal tiež na to, že žalobkyne sa od tejto osoby nedožadovali žiadneho, ba ani len morálneho zadosťučinenia, či satisfakcie prejednaním skutku, ktorého sa v súvislosti s poškodením zdravia žalobkýň dopustil, nakoľko nedali súhlas na jeho trestné stíhanie a, hoci si žalovaný uvedomuje, že okruh účastníkov na strane žalovaných určuje samotný žalobca, ho ani neoznačili za pasívne legitimovaný subjekt v tomto konaní, či v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 13C/60/2019 o náhradu škody na zdraví žalobkyne v 1. rade, z dôvodu jeho nespornej zodpovednosti za im vzniknutú škodu. Ďalej opätovne pojednával o obsahu pojmov nemajetková ujma a škoda, ktoré podľa neho nie sú totožné aj s ohľadom na § 16 Občianskeho zákonníka, v ktorom sa uvádza, že ak niekto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí inému škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovenia tohto zákona o zodpovednosti za škodu. Zákon tak pripúšťa kumuláciu nároku na náhradu škody a nároku na nemajetkovú ujmu, čím zdôrazňuje ich vzájomnú odlišnosť. Občiansky zákonník upravuje špeciálne druhy žalôb, ktoré slúžia na ochranu osobnosti, kým nároky na náhradu škody sú chránené úplne inými druhmi žalôb. Zdôraznil tiež, že nárok je voči nemu uplatnený ako priamy nárok voči poisťovateľovi

z PZP podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2007 Z.z. a žalovaný tak prakticky ako poisťovateľ poskytuje poškodenému poistné plnenie, ktoré predstavuje náhradu spôsobenej škody. Premlčanie nároku na náhradu škody poškodeného voči poisťovateľovi je upravené v § 15 ods. 2 zák. č. 381/2001 Z.z. a platí má sa použiť premlčacia doba podľa § 106 Občianskeho zákonníka. Ak žalobkyne považujú uplatnený nárok za náhradu škody z PZP, tak aj lehotu na uplatnenie takéhoto nároku je potrebné posudzovať v zmysle ustanovení o premlčaní náhrady škody, t.j. § 106 Občianskeho zákonníka. Opätovne zotrval na argumentácii, že ustanovenie § 444 Občianskeho zákonníka má vo vzťahu k náhrade ujmy z titulu ochrany osobnosti špeciálny charakter a z pohľadu existujúcej právnej úpravy je zrejmé, že ujmy spôsobené poškodením zdravia žalobkýň sú kryté inštitútom sťaženia spoločenského uplatnenia, pričom sú odškodňované jednorazovo, na základe bodového ohodnotenia v závislosti od rozsahu obmedzení pri uplatnení v živote a v spoločnosti a pokrývajú náhradu všestranných obmedzení poškodeného v rôznych sférach jeho života, ,pri plnení jeho spoločenských úloh, ktoré sa prejavili ako dôsledok poškodenia zdravia. Záverom žalovaný uviedol, že čo sa výšky uplatneného nároku, žalobkyne žalobným petitom vymedzili predmet konania čo do základu i výšky, o ktorom má súd konať a CSP nepozná pojem poskytnutia maximálneho rozsahu priznania náhrady. V prípade, ak by súd dospel k záveru o danosti základu nároku, pri určení výšky má prihliadať na to, aby predmetný právny prostriedok nebol zneužitý na neprípustné obohacovanie, ale aby bola splnená požiadavka primeraného zadosťučinenia za vzniknutú ujmu.

6. Uznesením č.k. 14C/1/2020-149 zo dňa 13.1.2022 tunajší súd prerušil konanie do právoplatného skončenia konania o schválenie právneho úkonu vedeného na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 30Ps/32/2021, na ktorého začatie dal dňa 17.12.2021 podnet. Následne rozsudkom Okresného súdu Prešov č.k. 30Ps/32/2021-25 zo dňa 2.3.2022 bol schválený právny úkon za A. B. C., nar. XX.XX.XXXX, a to podanie žaloby zo dňa 9.1.2020, kde je A. B. C., nar. XX.XX.XXXX žalobkyňou v 1. rade, vedenú na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 14C/1/2020, ako aj udelenie plnomocenstva zo dňa 7.1.2020, a tak súd pokračoval v konaní v prejednávanej veci.

7. Po vykonaní dokazovania tunajší súd vo veci rozhodol v poradí prvým rozsudkom č.k. 14C/1/2020-163 zo dňa 17.06.2022, ktorým zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyniam v 1. a 2. rade každej sumu 25 000 EUR do troch dní od právoplatnosti rozsudku (I. a II. výrok) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (III. výrok). Zároveň priznal obom žalobkyniam nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 % z istín prisúdených tej-ktorej žalobkyni s tým, že o výške trov konania sa malo rozhodnúť samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku (IV. výrok). V stručnosti možno zhrnúť, že súd dospel k záveru, že žalovanému svedčí pasívna vecná legitimácia v spore, nárok žalobkýň nebol premlčaný a súd zohľadňujúc všetky okolnosti daného prípadu určil výšku nemajetkovej ujmy v sume 25 000 pre každú žalobkyňu. Čo sa týka nároku žalobkyne v 1. rade súd sa priklonil k záverom judikátu R 1/2015 (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/65/2013 zo dňa 28.05.2014) a jeho záveru, že ten istý skutkový dej môže v niektorom prípade zakladať zároveň nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ako aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej fyzickej osobe na jej osobnostných právach, pričom tieto nároky je potrebné dôsledne rozlišovať a pri ich posudzovaní mať na zreteli nielen odlišnosť vzťahov, z ktorých sú vyvodzované, ale tiež právnej úpravy, ktorá sa na ne vzťahuje.

8. Voči predmetnému rozsudku podal odvolanie iba žalovaný. Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 2Co/57/2022-222 zo dňa 23.11.2023 zrušil rozsudok tunajšieho súdu č.k. 14C/1/2020-163 zo dňa 17.06.2022 okrem výroku III. a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu 1. inštancie na ďalšie konanie. Odvolací súd pritom konštatoval, že rozhodnutie bolo vydané na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu a je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, pričom nepreskúmateľnosť dosahuje intenzitu nesprávneho procesného postupu znemožňujúceho strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tretí výrok predmetného rozsudku prvoinštančného súdu pritom nebol napadnutý (zamietnutie v prevyšujúcej časti), preto ani nebol predmetom prieskumu odvolacieho súdu a nadobudol právoplatnosť dňa 18.08.2022. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí konštatoval, že prvoinštančný súd vo svojom rozhodnutí správne a v súlade s už konštantnou judikatúrou dovolacieho súdu uzavrel, že žalovaný je pasívne vecne legitimovaný v danom spore o náhradu nemajetkovej ujmy (bod. 25. prvého rozsudku prvoinštančného súdu a bod 34. až 36. rozhodnutia odvolacieho súdu). Odvolací súd sa tiež stotožnil s posúdením žalovaným vznesenej námietky premlčania ako neopodstatnenej, pričom poukázal nielen na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/365/2009 zo dňa 17.02.2011, podľa ktorého premlčacia lehota začína plynúť dňom

nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv, ale aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/194/2011 publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 58/2014, v zmysle ktorého právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právom majetkovej povahy, ktorá sa premlčuje, pričom začiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Okrem toho poukázal aj na závery vyjadrené v uznesení NS SR sp. zn. 7Cdo/252/2021, podľa ktorých právo na náhradu nemajetkovej ujmy zásahom do súkromného a rodinného života (§ 13 ods. 2 OZ) vzniknutej usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode motorovým vozidlom je nárokom hradeným z povinného zmluvného poistenia podľa zák. č. 381/2001 Z.z. a premlčacia doba na uplatnenie takéhoto nároku začína plynúť rok po poistnej udalosti (§ 104 OZ). V tomto smere dal odvolací súd do pozornosti aj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/113/2022 a sp. zn. 1Cdo/218/2021.Čo sa týka samotného základu nárokov žalobkýň, odvolací súd predovšetkým poukázal na nosnú odvolaciu námietku žalovaného spočívajúcu v názore žalovaného, že ide o duplicitné odškodnenie toho istého nároku tak cez inštitút sťaženia spoločenského uplatnenia, ako aj cez náhradu nemajetkovej ujmy, kde žalovaný poukazoval na to, že žalobkyne si uplatňovali a čiastočne im už aj bola vyplatená nimi uplatňovaná náhrada škody titulom poškodenia zdravia, celkovo v sume 250 435,91 EUR, pričom žalobkyňa v 1. rade si ešte v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 13C/60/2019 uplatňuje ďalšie nároky titulom poškodenia zdravia, a to 81 090 EUR s prísl. ako náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a 108 947 EUR titulom zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z.z., ako aj náhradu úrazovej renty za zaostalé obdobie vo výške 1 039,03 EUR s prísl. a nárok na výplatu mesačnej úrazovej renty v sume 301,23 EUR od 01.01.2020 do budúcna. Odvolací súd citoval závery judikátu R 1/2015, ako aj rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 426/2014 zo dňa 13.08.2014 a vo vzťahu k nárokom žalobkyne v 1. rade zhrnul, že vnútorné prežívanie v súvislosti so zásahom do jej súkromného a rodinného života v dôsledku závažného poškodenia zdravia pri dopravnej nehode môže zahŕňať aj skutkové tvrdenia súvisiace s už priznaným, či aktuálne požadovaným nárokom na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia a jeho zvýšenia. Vyjadril názor, že sa javí, že dôsledky poškodenia zdravia u žalobkyne v 1. rade sa prejavili vo viacerých sférach jej súkromného a rodinného života a javí sa, že i tieto majú byť kryté inštitútom sťaženia spoločenského uplatnenia a odškodňované jednorazovo na základe bodového ohodnotenia v závislosti od rozsahu obmedzení pri uplatnení v živote a v spoločnosti. Odvolací súd uviedol, že náhrada sťaženia spoločenského uplatnenia pokrýva náhradu všestranných obmedzení poškodeného v rôznych sférach jeho života pri plnení rôznych spoločenských úloh, ktoré sa prejavili ako dôsledok poškodenia zdravia. Mal za to, že bez ďalšieho nemožno vylúčiť, že následky, ktoré žalobkyňa v 1. rade uviedla v žalobe možno stotožniť s podstatou sťaženia spoločenského uplatnenia, čo nezmení právnu podstatu nároku len pre to, že je pomenovaná ako nemajetková ujma. Odvolací súd tak uložil prvoinštančnému súdu sa v novom rozhodnutí dostatočne zaoberať a vysporiadať s právnou a skutkovou argumentáciu žalovaného v tomto smere a zistiť, či už doteraz priznané a žalovaným uhradené sťaženie spoločenského uplatnenia, resp. jeho ďalšie uplatnenie žalobkyňou v 1. rade v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 13C/60/2019 nie je požadované na základe rovnakých skutkových tvrdení, ako je tomu v prejednávanej veci. Následne má prvoinštančný súd posúdiť, či nároky, ktorých sa žalobkyňa domáha formou nemajetkovej ujmy prostredníctvom § 11 a nasl. OZ si už neuplatnila v rámci odškodňovania bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia (§ 444 OZ a zák. č. 437/2004 Z.z.). Vo vzťahu k nárokom uplatneným žalobkyňou v 2. rade odvolací súd uložil prvoinštančnému súdu, aby sa v ďalšom rozhodnutí dostatočne prehodnotil prípadnú priznávanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zdôrazňujúc požiadavku na jej primeranosť a tiež, aby prvoinštančný súd argumentačne dostatočne odôvodnil priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy, pričom príkladmo poukázal na rozhodovaciu činnosť iných súdov vo veciach týkajúcich sa náhrad nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým smrťou blízkej osoby pri dopravnej nehode, a to ohľadom priznávaných výšok náhrad nemajetkovej ujmy s ohľadom na stupeň príbuzenského vzťahu, prípadne iné okolnosti týchto prípadov.

9. Súd nariadil vo veci termín pojednávania na deň 7.6.2024. K veci si súd pripojil aj spis tunajšieho súdu sp. zn. 13C/60/2019 za tým účelom, aby mohol porovnať nároky uplatňované v prejednávanej veci vo veci vedenej pod sp. zn. 13C/60/2019.

10. Súd vo veci vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi predloženými stranami, a to ešte na pojednávaní dňa 17.6.2022 (na čl. 12 uznesenie Okresného riaditeľstva PZ, odbor kriminálnej polície Prešov, L.:K./X-XXX-XX-XXXX zo dňa 20.6.2018, na čl. 16 lekárska prepúšťacia správa zo dňa 9.11.2017, na čl. 28

lekárska prepúšťacia správa zo dňa 21.11.2017, na čl. 40 lekárska prepúšťacia správa zo dňa 12.1.2018, na čl. 48 lekárska správa zo dňa 6.2.2018, na čl. 80 rozsudok Okresného súdu Prešov č.k. 27Ps/14/2018 – 84 zo dňa 28.3.2019, na čl. 111 oznámenie o poukázaní náhrady škody zo dňa 4.2.2019, na čl. 112 oznámenie o poukázaní náhrady škody zo dňa 4.7.2019, na čl. 113 oznámenie o poukázaní náhrady škody zo dňa 3.12.2019, na čl. 114 oznámenie o poukázaní náhrady škody zo dňa 24.2.2020 a na čl. 151 rozsudok Okresného súdu Prešov č.k. 30Ps/32/2021 – 25 zo dňa 2.3.2022), na ktorom zároveň vykonal aj výsluch žalobkyne v 2. rade.

11. Na základe vykonaného dokazovania súd zistil nasledovný skutkový stav:

11.1. Dňa 21.10.2017 sa medzi obcami Jarovnice a Hermanovce stala dopravná nehoda, pri ktorej vodič motorového vozidla BMW EČV: F. A. C. pri predchádzaní miernej pravotočivej zákruty prešiel s vozidlom do protismeru a narazil do protiidúceho autobusu zn. J., pričom žalobkyne v 1. a 2. rade boli spolujazdkyne v predmetnom motorovom vozidle zn. BMW. Žalobkyňa v 1. rade pri dopravnej nehode utrpela ťažké poškodenie zdravia s následnou invalidizáciou, telesným a mentálnym postihnutím. Ťažké zranenia spočívali v mnohopočetných úrazových zmenách zahrňujúcich poranenia vnútorných orgánov, vnútrolebečné krvácanie, krvácanie do mozgu, zlomeninu obidvoch kostí predlaktia, zlomeninu ramennej kosti a stehnovej kosti. V dôsledku predmetných poranení sa žalobkyňa v 1. rade podrobila dlhodobej liečbe a utrpené zranenia zanechali na jej zdravotnom stave závažné trvalé následky, predovšetkým mozgové a duševné poruchy po ťažkom poranení hlavy (pôvodne bdelú kómu, ktorá však vzhľadom na pokroky na strane žalobkyne v 1. rade už aktuálne nepretrváva) a poúrazovú spastickú kvadruparézu. Vážne trvalé poškodenia zdravia znamenajú pre žalobkyňu v 1. rade odkázanosť na starostlivosť iných osôb a nezvratné telesné a mentálne postihnutie. Trestné stíhanie, ktoré bolo začaté v súvislosti s touto dopravnou nehodou bolo zastavené podľa § 9 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku v spojení s § 215 ods. 1 písm. d), ods. 4 Trestného poriadku uznesením Okresného riaditeľstva PZ v Prešove ČVS:ORP-580/2-VYS-PO-2018 zo dňa 20.6.2018 z dôvodu neprípustnosti trestného stíhania, nakoľko žalobkyňa v 1. rade (v zastúpení opatrovníkom OcÚ Pečovská nová Ves) a žalobkyňa v 2. rade nedali súhlas na trestné stíhanie v tomto prípade, nakoľko vinníkom dopravnej nehody bol ich brat (žalobkyne v 1. rade), resp. syn (žalobkyne v 2. rade) A. C..

11.2. Medzi stranami sporu neboli sporné skutkové otázky ohľadom skutkového deja nehody a jej následkov. Rovnako nebolo sporné, že došlo k zásahu do osobnostných práv žalobkýň a že žalovaný bol v čase dopravnej nehody dňa 21.10.2017 poisťovateľom povinne zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zn. BMW EČV: F. a že predmetná poistná udalosť mu bola oznámená.

11.3. Z nerozporovaných tvrdení žalobkýň uvedených v žalobe vyplýva, že pri dopravnej nehode došlo k zásahu do telesnej integrity žalobkyne v 1. rade a k vážnemu a trvalému poškodeniu jej zdravia znamenajúcemu jej trvalú, doživotnú invaliditu. Je ťažko telesne a mentálne postihnutá. Ujma spôsobená žalobkyni v 1. rade sa v jej súkromnom a rodinnom živote prejavuje predovšetkým rapídnou degradáciou kvality jej súkromného života vo vzťahu k nej samej, nakoľko svoj súkromný a osobný život nemôže prežívať v kvalite a komforte ako normálna zdravá žena. Ohľadom rozsahu ujmy na strane žalobkyne v 1. rade súd plne odkazuje na bod 2.1. tohto odôvodnenia, v ktorom sa nachádzajú žalovaným nerozporované tvrdenia žalobkýň. Z rovnakých dôvodov nespornosti tvrdení súd odkazuje aj na bod 2.2. tohto odôvodnenia čo do popisu ujmy na strane žalobkyne v 2. rade.

11.4. Z výpovede žalobkyne v 2. rade mal súd za preukázané, že pred dopravnou nehodou žila žalobkyňa v 1. rade v spoločnej domácnosti so žalobkyňou v 2. rade i so synom a s matkou žalobkyne v 2. rade (teda starou mamou žalobkyne v 1. rade). Žalobkyne spolu trávili väčšinu svojho voľného času - chodili von na prechádzky, piekli koláče, chodili do kostola, na kultúrne podujatia a podobne. Spoločne chodievali aj do práce a po práci sa zvykli vzájomne čakať a až tak šli do miesta svojho bydliska. Pred nehodou pracovala žalobkyňa v 1. rade v neziskovej organizácii M. H. ako špeciálny pedagóg a starala sa o telesne a mentálne postihnuté deti. Žalobkyňa v 2. rade pracovala gastre. Ako im to umožňovala práca, následne spolu vždy trávili svoj voľný čas – niekedy ostali v meste, inokedy šli až doma v obci na prechádzku, prípadne spolu pozerali televíziu. Keďže žalobkyňa v 1. rade mala psychicky náročnú prácu, žalobkyňa v 1. rade to vtedy nazývala psychohygienou. Počúvali spolu hudbu, prípadne sa spolu veľa rozprávali. Mali vytvorenú silnú väzbu, aj čo sa týka vzájomnej komunikácie, aj čo sa týka dôvery. Vedeli o sebe navzájom všetko, čo žalobkyňa v 2. rade vyvodzovala aj zo skutočnosti, že jej manžel náhle

zomrel a tak si boli navzájom oporou so žalobkyňou v 1. rade. Žalobkyňa v 1. rade chcela pokračovať v štúdiu, vzdelávať sa, urobiť si atestáciu. Prácu mala veľmi rada, bola pre ňu všetkým, keďže nemala ani partnera. Čo sa týka vzťahu so synom, s týmto žalobkyňa v 2. rade síce trávila voľný čas, avšak keďže študoval v Žiline, tak tých spoločne strávených chvíľ bolo oveľa menej. V období od zotavenia z nehody v nemocnici, t.j. od januára 2018 až do 23.12.2018 bola žalobkyňa v 1. rade umiestnená v M. H., odkiaľ si ju žalobkyňa uvedeného dňa 23.12.2018 vzala späť domov z dôvodu, že cítila, že dcéra chce ísť domov, keď pri jej odchode stále opakovala „domov, domov“ a plakala. Po zaučení sa do všetkých potrebných úkonov ohľadom starostlivosti o žalobkyňu v 1. rade, sa ju tak rozhodla vziať domov. Aktuálne je žalobkyňa v 1. rade vzhľadom na jej zdravotné obmedzenia absolútne nesamostatná a odkázaná na pomoc iných. Nevie sedieť, nemôže si sama obstarávať hygienu, je plienkovaná. Pôvodne mala zavedenú tracheostómiu a následne PEG sondu. Aktuálne jej bola odstránená už aj PEG sonda, preto ju už žalobkyňa v 2. rade nemusí kŕmiť cez hadičku, ale môže aj lyžicou. Všetok spoločný čas žalobkýň sa prakticky viaže na starostlivosť o žalobkyňu v 1. rade, ktorej je žalobkyňa v 2. rade 24 hodín denne k dispozícii – obstaráva hygienu, stará sa o stravu, obliekanie, v podstate ako starostlivosť o malé dieťa. Žalobkyňa v 2. rade všetok čas trávi a prispôsobuje potrebám žalobkyne v 1. rade. Vlastný voľný čas prakticky nemá. Okrem činností nevyhnutných pre zabezpečenie potrieb žalobkyne v 1. rade prakticky trávia spolu čas tým, že chodia na prechádzky, kde žalobkyňa v 1. rade je na špeciálnom invalidnom vozíku (nie je schopná sama vstať ani chodiť), varia spolu (avšak reálne iba žalobkyňa v 2. rade vykonáva nejakú činnosť, pričom žalobkyňa v 1. rade jej robí iba spoločnosť, keďže má stiahnuté prsty, ruky a nie je schopná vziať niečo do rúk) a rozprávajú sa. Spôsob komunikácie opísala žalobkyňa v 2. rade tak, že keď napríklad si spolu prezerajú knihu o zvieratách, tak sa jej žalobkyňa v 2. rade pýta, aké zviera je na obrázku a žalobkyňa v 1. rade na to odpovedá. Pri pohľade na dcéru žalobkyňa v 2. rade pociťuje smútok, keď si uvedomí, ako kedysi žalobkyňa v 1. rade žila a prežívala svoj život, a keď si spomenie aj na miesta, na ktoré žalobkyňa v 1. rade rada chodievala a teraz sa tam s vozíkom ani nevedia dostať. Všeobecne sa dopravná nehoda strašným spôsobom dotkla aj ich dôstojnosti, keď komfort, ktorý mali predtým sa stratil a aktuálne je ich život už iba o prežívaní v čo najlepšej možnej miere. Hoci žalobkyňa v 1. rade už nie je vo vegetatívnom stave bdelej kómy a komunikuje, nie je možné vyhodnotiť, v akom rozsahu si uvedomuje a prežíva realitu a jej stav, ktorý nie je na úrovni spred nehody. Má vytvorený akýsi vlastný svet a spôsob jej komunikácie je strohý. Žalobkyňa v 2. rade nenavštevuje žiadne zariadenie alebo stacionár, občasne navštevuje neurologičku a obvodnú lekárku a chodí k nim domov fyzioterapeutka. Žalobkyňa v 2. rade aktuálne nepracuje, je na opatrovateľskom príspevku, keďže starostlivosť o žalobkyňu v 2. rade si vyžaduje jej celodennú prítomnosť.

11.5. Vo vzťahu k okolnostiam na strane syna žalobkyne v 2. rade mal súd z výpovede žalobkyne v 2. rade za preukázané, že jej syn pri nehode taktiež utrpel poranenia a veľmi ho to zasiahlo. Aktuálne pomáha, ako môže a ak je doma, tak sa snaží žalobkyni v 1. rade venovať a odbremeniť žalobkyňu v 2. rade. Veľa spolu aj telefonujú. Žalobkyňa v 2. rade nevedela uviesť, či by si rovnakú sumu náhrady nemajetkovej ujmy uplatňovala aj voči nemu, ale uviedla, že by postupovala po porade s právnym zástupcom. Syn bol v čase vyhlásenia prvého rozsudku doktorand a poberal iba štipendium, v následnom priebehu konania neboli stranami tvrdené ani preukázané iné alebo zmenené skutkové okolnosti na strane pôvodcu zásahu.

11.6. Oproti prvému rozhodnutiu vo veci samej sa žiada doplniť skutkový stav ešte o zistenie, na základe akých skutkových tvrdení si žalobkyňa v 1. rade uplatňuje v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/60/2019 jednotlivé nároky titulom náhrady škody na zdraví. Súd zo spisu tunajšieho súdu sp. zn. 13C/60/2019 zistil, že vo veci 13C/60/2019 si žalobkyňa v 1. rade aktuálne ešte uplatňuje:
- úrok z omeškania vo vzťahu k už vyplatenému bolestnému v celkovej kapitalizovanej sume 29,75 EUR;
- náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 2 ods. 2, § 4 ods. 1 a 2 a § 5 ods. 1 a 2 zák. č. 437/2004 Z.z. vo výške 81 090 EUR ako rozdiel medzi pôvodne požadovanou náhradou za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 217 894 EUR a žalovaným vyplatenou náhradou za sťaženie spoločenského uplatnenia 136 804 EUR; žalobkyňa v 1. rade v tomto smere poukazoval na lekársky posudok zo dňa 25.2.2019, ktorý obsahuje bodové ohodnotenie vo výške 11 420 bodov; žalovaný v predmetnom konaní rozporuje niektoré položky bodového ohodnotenia v lekárskom posudku,
- zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z.z. o 50 %, čo pri základnom bodovom hodnotení 11 420 bodov, t.j. 217 897 EUR predstavuje sumu 108 947 EUR; v tomto smere žalobkyňa v 1. rade poukázala na dôvody hodné osobitného zreteľa, a to skutočnosť, že následkom poškodenia zdravia je úplne vylúčená z doterajšieho plnohodnotného osobného, rodinného a spoločenského života, pričom vážne zranenia, ktoré utrpela ju budú ohrozovať a obmedzovať po

celý zvyšok života. Žalobkyňa v 1. rade popísala, že pred úrazom pracovala ako špeciálny pedagóg v M. H. F., pričom následkom úrazu je odkázaná na 24-hodinovú starostlivosť a opateru, je pripútaná na špeciálne polohovateľné lôžko, kde musí byť pravidelne polohovaná a vyžaduje si každodennú rehabilitačnú starostlivosť. Zdôraznila, že fatálne poškodenia zdravia, v dôsledku ktorých sa stala plne invalidnou, utrpela v produktívnom veku 27 rokov. Mala za to, že jednorazovo priznanou náhradou má byť po celý zvyšok života kompenzovaná závažnosť poškodenia jej zdravia a tiež jej fyzické a psychické strádanie a strata zdravotnej pohody. V náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia sa totiž neodráža skutočnosť, že poškodenie zdravia utrpela vo veku 27 rokov, čo predstavuje hlboký zásah do jej fyzických a psychických schopností a prípadný výkon akejkoľvek činnosti je u žalobkyne v 1. rade spojený s vynaložením zvýšeného úsilia, s ktorým musí prekonávať osobitné obtiaže vyvolané jej nepriaznivým zdravotným stavom. Konštatovala, že u nej došlo k zmareniu dosiahnutia celoživotného cieľa a k podstatnému obmedzeniu uspokojovania jej životných potrieb.
Z repliky žalobkyne v 1. rade v konaní vo veci 13C/60/2019 vyplýva, že zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia odôvodňuje poukazom na judikatúru a dôvody hodné osobitného zreteľa spočívajúce v tom, že je doslova vyradená z akéhokoľvek čo aj v minimálnej miere aktívneho života a sú absolútne zmarené všetky možnosti jej uplatnenia či už v osobnej, rodinnej, partnerskej, pracovnej, či inej oblasti života. Po nehode je trvale odkázaná na 24-hodinovú starostlivosť, a to od mimoriadne mladého veku 27 rokov. Žalobkyňa v 1. rade v predmetnom konaní poukázala na rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/209/2017 zo dňa 21.06.2018 ohľadom výkladu dôvodov hodných osobitného zreteľa pri zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a uviedla, že s poukazom na uvedené rozhodnutie práve u žalobkyne v 1. rade ide o tak závažné poškodenie zdravia, v dôsledku ktorého stratila všetky životné príležitosti počas celého zvyšku života, je vyradená zo života a predpoklady pre plnenie životných funkcií sú celkom zmarené, čo v korelácii s mimoriadne mladým vekom, kedy k zásahu došlo, podľa nej umožňuje súdu stanoviť zvýšenie odškodnenia na hornej hranici zákonom stanoveného rámca.

11.7. Z nesporných skutkových tvrdení žalovaného vyplýva, že žalobkyni v 1. rade doposiaľ už titulom nároku na náhradu škody na zdraví vyplatil náhradu za bolesť vo výške 32 456 EUR, náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia 136 804 EUR, náhradu za stratu na zárobku počas PN (úrazový príplatok) v sume 1 919,56 EUR, náhradu straty na zárobku po PN (úrazová renta) v sume 4 253,85 EUR a jednorazové odškodnenie v zmysle § 449a OZ v sume 74 090,50 EUR. Žalobkyni v 2. rade žalovaný vyplatil náhradu za bolesť v sume 912 EUR.

12. Zistený skutkový stav súd posúdil podľa nasledovných právnych noriem:

13. Podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

14. Podľa § 13 ods. 1 OZ, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

15. Podľa § 13 ods. 2 OZ, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

16. Podľa § 13 ods. 3 OZ, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

17. Podľa § 100 ods. 1 OZ právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovolá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

18. Podľa § 101 OZ pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

19. Podľa § 104 OZ pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti.

20. Podľa § 427 ods. 1 a 2 OZ, fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky. Rovnako zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzateľ lietadla.

21. Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o PZP“), tento zákon upravuje povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len "poistenie zodpovednosti") a zriadenie Slovenskej kancelárie poisťovateľov (ďalej len "kancelária").
22. Podľa § 4 ods. 1 zákona o PZP, poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve.

23. Podľa § 4 ods. 2 zákona o PZP, poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu
a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,
b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci,
c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie,
d) ušlého zisku.

24. Podľa § 4 ods. 4 zákona o PZP, poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

25. Podľa § 15 ods. 1 zákona o PZP, náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

26. Čo sa týka námietky pasívnej vecnej legitimácie žalovaného, súd dospel k záveru, že žalovaný je pasívne vecne legitimovaným subjektom, ktorému svedčí hmotnoprávna povinnosť vychádzajúca z § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z.z. o PZP. Súd pre úplnosť opätovne (v zhode s prvým rozhodnutím vo veci samej) uvádza, že judikatúra, na ktorú poukazoval žalovaný vo svojich vyjadreniach (a ktorá obsahovala opačné závery, a teda že poisťovne nie sú pasívne vecne legitimované v obdobných sporoch), je v súčasnej dobe už prekonaná, a to práve judikatúrou, na ktorú poukazovali žalobkyne (viď napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/95/2017 zo dňa 29.10.2018, sp. zn. 6Cdo/143/2017 zo dňa 27.2.2018, ale aj mnoho ďalších, z ktorých súd už iba príkladmo vymenúva spisové značky sp. zn. 2Cdo/41/2018, 2Cdo/52/2018, 2Cdo/131/2018, 3Cdo/24/2018, 3Cdo/174/2019, 4Cdo/91/2018, 6Cdo/207/2017, 6Cdo/226/2017)). Za najvýznamnejšie súd považuje uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31.7.2017 publikované v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR č. 8/2018 ako judikát R61/2018, ktoré jednoznačne uzavrelo, že „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“ Po tomto zásadnom rozhodnutí najvyšší súd nevydal meritórne rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Závery z predmetných rozhodnutí ohľadom výkladu pojmu „škoda“ možno aplikovať nielen pri náhrade nemajetkovej ujmy pozostalých po obetiach dopravných nehôd, ale i v prípade náhrad nemajetkovej ujmy zo zásahov do osobnostných práv pri preživších účastníkoch dopravných nehôd predovšetkým pri tak fatálnych následkoch, ako je tomu v danom prípade. K dotknutej právnej úprave a extenzívnemu výkladu pojmu „škoda“ sa vyjadril aj Ústavný súd SR vo svojom uznesení z 11.10.2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016, v ktorom sa venoval a dáva odpovede na všetky ťažiskové námietky opakujúce sa v takýchto typoch sporu zo strany poisťovní, a teda objasňuje aplikáciu a účinky smerníc Európskeho parlamentu a Rady, chápanie pojmu „škoda“ v slovenskej civilistike, ale aj eurokonformný spôsob výkladu slovenskej právnej úpravy s tým, že uzavrel, že výklad pojmu „škoda“ je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný

tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, s cieľom maximálnej možnej miery rešpektovania cieľov relevantnej únijnej regulácie. Eurokonformný extenzívny výklad pojmu „škoda na zdraví“, upraveného v § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP je tiež vyhodnotený ako súladný s Ústavou SR Ústavným súdom SR v uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo dňa 17.8.2016.

26.1. Pre úplnosť sa žiada dodať, že otázka zodpovednosti za nemajetkovú ujmu spôsobenú pri dopravnej nehode bola judikovaná aj Súdnym dvorom Európskej únie, a to rozsudkami vo veci Haasová C-22/12 a vo veci Drozdovs C-277/12. Rozsudkami bola riešená prejudiciálna otázka položená Krajským súdom v Prešove týkajúca sa len náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti so zodpovednosťou za škodu spôsobenú motorovými vozidlami. Podľa týchto rozsudkov pod pojmom ujma na zdraví je potrebné rozumieť akúkoľvek ujmu, ak jej náhrada vyplýva zo zodpovednosti poisteného za škodu z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. Súdny dvor dospel k záveru, že medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť, patrí aj nemajetková ujma, ak možno náhradu tejto ujmy požadovať podľa vnútroštátneho práva, ergo povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

26.2. Na dôvažok ešte súd dodáva, že otázka náhrady nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla bola aj „na stole“ Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Hoci toto dovolacie konanie bolo vzhľadom na dispozitívny úkon dovolateľa (poisťovne) – späťvzatie dovolania pred avizovaným rozhodnutím vo veci – zastavené (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1VCdo/3/2017 zo dňa 4.10.2017), nedá sa opomenúť, že z odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že tak minister spravodlivosti SR, ako aj generálny prokurátor SR sa vyjadrili k veci stanoviskom odlišným od záverov prekonaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/168/2009 zo dňa 20.4.2011, či rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/301/2012 zo dňa 31.3.2016 a v súlade s názorom predkladajúceho senátu 8 C zahŕňajúcim spomínaný eurokonformný extenzívny výklad platnej právnej úpravy.

26.3. Tunajší súd preto nevidel dôvod odchýliť sa od záverov naozaj rozsiahlej judikatúry súdov vrátane najvyšších súdnych autorít, ktorá za posledné roky jednoznačne ustálila uplatňujúc eurokonformný výklad právnych predpisov extenzívny výklad pojmu „škoda“ používaný v slovenskom právnom poriadku v rámci úpravy povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Vo svetle uvedených záverov má súd za to, že u žalovaného je daná pasívna vecná legitimácia vyplývajúca z § 15 ods. 1 zákona o PZP s ohľadom na skutočnosť, že škoda bola spôsobená prevádzkou motorového vozidla, ktorého poisťovateľom povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla bol žalovaný, a to bez ohľadu na to, s akým výsledkom bolo ukončené trestné stíhanie vedené voči vodičovi motorového vozidla, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda.

26.4. Čo sa týka argumentácie žalovaného, že jeho pasívna vecná legitimácia nie je daná vzhľadom na spätosť náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zadosťučinenia iba výsostne osobne s pôvodcom zásahu do osobnostných práv žalobkýň, súd sa stotožňuje s názorom žalobkýň, že takáto argumentácia žalovaného nemá oporu v ustanoveniach Občianskeho zákonníka, hoci na ne žalovaný poukazuje, ako na prameň tejto argumentácie. Ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka sú naopak koncipované široko za účelom zabezpečenia ochrany osobnosti fyzickej osoby a odstránenia, zamedzenia, prípadne „odškodnenia“ neoprávnených zásahov do práv na ochranu osobnosti.

27. Keďže žalovaný vzniesol aj námietku premlčania, súd sa prvorado tiež vysporiadal s touto námietkou, kde dospel k záveru, že nároky žalobkýň boli uplatnené včas v rámci plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby podľa § 101 OZ, ktorá začala plynúť v súlade s § 104 OZ rok po dopravnej nehode, ktorá sa udiala dňa 21.10.2017, a teda premlčacia doba by uplynula až dňom 21.10.2021. Žalobkyne si uplatnili nároky na náhradu nemajetkovej ujmy na súde podaním žaloby dňa 10.1.2020. Čo sa týka otázky použitia premlčacej doby podľa § 106 Občianskeho zákonníka, súd poukazuje na rozsiahlu judikatúru, v ktorej bolo ustálené, že obdobné nároky z nemajetkovej ujmy sa spravujú všeobecnou trojročnou premlčacou dobou podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Uvedené vyplýva aj z rozhodnutia

Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 265/2009 zo dňa 17.2.2011 a rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 194/2011, ktoré okrem toho, že vzťahujú na obdobné náhrady nemajetkovej ujmy všeobecnú premlčaciu lehotu, definujú aj počiatok jej plynutia dňom zásahu do práv na ochranu osobnosti, v danom prípade dňom dopravnej nehody. Skutočnosť, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je následne zahrnutý v rámci extenzívneho eurokonformného výkladu pod pojem škoda v rámci zákona č. 381/2001 Z.z. pritom nezakladá dôvod pre odklon od vyššie uvedenej ustálenej praxe pre určenie premlčacej doby náhrady nemajetkovej ujmy. Navyše vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňami uplatnený nárok je nárokom hradeným z PZP, tak premlčacia doba na jeho uplatnenie začína plynúť až rok po poistnej udalosti (viď rozhodnutia NS SR sp. zn. 7Cdo/252/2021 zo dňa 31.03.2022, či sp. zn. 1Cdo/113/2022 a sp. zn. 1Cdo/218/2021). Rozšírenou argumentáciou žalovaného ohľadom účinkov žaloby vo vzťahu k žalobkyni v 1. rade až ku dňu právoplatnosti rozhodnutia o schválení právneho úkonu podania žaloby sa súd taktiež nestotožnil, nakoľko takýto prístup by mohol zamedzovať uplatneniu práv osôb s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony. Úkon bol realizovaný včas, iba k jeho schváleniu došlo až následne.

28. Vo veci nebolo sporné, že nehodu, v dôsledku ktorej došlo k závažnému poškodeniu zdravia žalobkyne v 1. rade, mal zaviniť syn žalobkyne v 2. rade, resp. brat žalobkyne v 1. rade. Ujma na zdraví žalobkyne v 1. rade bola takého rozsahu, že ňou bolo nesporne neoprávnene zasiahnuté do súkromia žalobkýň chráneného na základe ustanovenia § 11 a nasl. OZ. Súčasťou súkromia je aj rodinný život zahrňujúci najmä právo fyzickej osoby vytvárať, udržiavať a rozvíjať vzájomné vzťahy s inými ľudskými bytosťami najmä v oblasti citovej tak, aby sa fyzická osoba mohla rozvíjať a napĺňať vlastnú osobnosť. Protiprávne narušenie a zásahy do rodinných vzťahov možno kvalifikovať ako neoprávnené zásahy do práva na súkromie a rodinný život súkromnej osoby.

29. V prejednávanej veci mal súd za preukázané, že medzi žalobkyňami pred nehodou existovali silné sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, pričom poškodením na zdravia žalobkyne v 1. rade došlo k neoprávnenému zásahu do týchto osobnostných práv oboch žalobkýň. Je možné konštatovať, že predmetné sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy medzi žalobkyňami existujú aj v súčasnosti, avšak ich kvalita je neporovnateľne nižšia, oklieštená a nie je ich možné plnohodnotne rozvíjať. Následky sú trvalé a neodstrániteľné. Hoci možno badať postupné, ale skutočne malé, pokroky v zdravotnom stave žalobkyne v 1. rade, tieto doposiaľ iba v zanedbateľnej miere (ak vôbec) mohli prinavrátiť ich pôvodne pokojné súkromné a rodinné vzťahy, spolunažívanie a trávenie voľného času v kvalite, aká u nich bola pred dopravnou nehodou. Žalobkyne prakticky prišli o možnosť naplno rozvíjať svoj vzťah s najbližšou osobou – mamou, resp. dcérou a sú ochudobnené o možnosť užívať už vybudované citové väzby. Závery o skutočne najbližšom príbuzenskom vzťahu medzi žalobkyňami umocňuje aj skutočnosť, že ešte v rannom veku žalobkyne v 1. rade jej náhle zomrel otec – manžel žalobkyne v 2. rade, ktorá sa tak snažila žalobkyni v 1. rade vynahradiť otca a súčasne si v žalobkyni v 1. rade v dospelosti našla spoločníka do života. Žalobkyňa v 1. rade pred nehodou nemala partnera, a tak jej v tomto smere taktiež nahrádzala životného spoločníka žalobkyňa v 2. rade, s ktorou si vzájomne zdôverovali rôzne informácie, zdieľali svoje radosti i starosti. Možno konštatovať, že aktuálne žalobkyňa v 1. rade vzhľadom na svoj zdravotný stav, v ktorom sa nachádza v dôsledku dopravnej nehody, nie je schopná plnohodnotne prežívať spoločné chvíle so žalobkyňou v 2. rade, čo teda výrazne ovplyvnilo kvalitu ich spoločného nažívania po sociálnej a emocionálnej stránke k horšiemu, a to predovšetkým s ohľadom na spôsobenú traumu, ochudobnenie v citovom živote, strate zázemia, či pocitu straty vzájomnej podpory a následky tohto zásahu si so sebou obe žalobkyne ponesú po celý svoj život. Pri posudzovaní predmetnej veci súd vychádzal súčasne z predpokladu, ktorý síce vyznieva cynicky, avšak odzrkadľuje odôvodnené a racionálne závery, že ujma na strane účastníkov dopravných nehôd a ich blízkych osôb v prípade, že nedošlo k usmrteniu osoby, ale k vážnemu a trvalému poškodeniu jej zdravia, ktoré ju vo všetkých oblastiach života výrazne obmedzuje a limituje možnosti jej uplatnenia, je vzhľadom na neustále utrpenie a prežívanie diskomfortu na strane „poškodeného“ i jeho blízkych ešte závažnejšia, než pri spôsobení smrti osoby. Jednoducho povedané, pri preživších obetiach dopravných nehôd so závažnými a trvalými následkami na ich zdraví, môže prežívať takáto obeť i jej najbližší opakovane traumu, utrpenie, smútok, úzkosti a denne sa potýkajú s diskomfortom a následkami dopravnej nehody, pričom vyhnúť sa myšlienkam na traumatizujúci zážitok je omnoho náročnejšie. Negatívne dôsledky zásahu do osobnostných práv prejavujúce sa v smútku, úzkostiach, strádaní predchádzajúceho pôvodného stavu pred zásahom do osobnostných práv v týchto prípadoch nemajú tendenciu slabnúť a postupne doznievať, ako v prípade spôsobenia smrti blízkej osoby (po tom čo si dotknutá blízka osoba prejde jednotlivými fázami trúchlenia), ale skôr sa môžu

tieto nemateriálne dôsledky zásahu do osobnostných práv umocňovať, obnovovať, či dokonca násobiť (postupná kumulácia zúfalstva, smútku, úzkosti v dôsledku dlhodobo pretrvávajúceho stavu, s ktorým sú dotknuté subjekty konfrontované dennodenne).

30. Súd má predovšetkým vzhľadom na rozsah spôsobenej ujmy za to, že nie je dostatočné morálne zadosťučinenie (napr. vo forme ospravedlnenia sa žalobkyniam, resp. odsúdenia vodiča v trestnom konaní, ktoré v danom prípade ani neprebehlo vzhľadom na nesúhlas žalobkýň s trestným stíhaním ich rodinného príslušníka) a je na mieste poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ak žalovaný namietal, že sa žalobkyne nedožadovali morálneho zadosťučinenia vo forme odsúdenia ich rodinného príslušníka v trestnom konaní, súd nepovažoval konanie žalobkýň za rozporné so zákonnými možnosťami náhrady nemajetkovej ujmy. Je pochopiteľné, že odsúdenie rodinného príslušníka by zrejme žalobkyniam neprinieslo morálne zadosťučinenie, ale naopak ďalšiu traumu do ich rodinného života.

31. Súd teda považoval nároky žalobkýň čo do základu za dané. K nosnej námietke žalovaného ohľadom základu nárokov žalobkýň, a to záverom o tom, že uplatnená nemajetková ujma v peniazoch je krytá nárokmi, ktoré boli žalobkyniam vyplatené z titulu zodpovednosti škody podľa § 444 Občianskeho zákonníka, je potrebné uviesť, že v rozhodovacej praxi slovenských súdov sa závery súdov ohľadom týchto námietok ešte rôznia, a to predovšetkým z dôvodu existencie dvoch protichodných rozhodnutí našich najvyšších súdnych autorít – rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/65/2013 zo dňa 28.5.2014 uverejneného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov pod č. R 1/2015 a rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 426/2014 zo dňa 13.8.2014. Tunajší súd sa stotožňuje so závermi judikátu R 1/2015, ktorý považuje pre vývoj judikatúry súdov nižších stupňov za smerodajný, keďže jeho zverejnením v zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu sa najvyšší súd snaží práve ujednotiť smerovanie rozhodovacej praxe súdov nižších stupňov v obdobných veciach. V predmetnom judikáte Najvyšší súd SR uviedol, že „Ten istý skutkový dej môže v niektorom prípade zakladať zároveň tak nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ako aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej fyzickej osobe na jej osobnostných právach; tieto nároky treba dôsledne rozlišovať a pri ich posudzovaní mať na zreteli nielen odlišnosť vzťahov, z ktorých sú vyvodzované, ale tiež právnej úpravy, ktorá sa na ne vzťahuje. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov nemožno vyvodiť, že by sa v rámci odškodňovania bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia mal zohľadniť aj zásah do dôstojnosti, súkromia alebo rodinného života poškodeného.“, s ktorým záverom sa tunajší súd plne stotožňuje. Súd má za to, že náhrady podľa § 444 OZ nepokrývajú tú špecifickú oblasť ochrany osobnosti týkajúcu sa rodinného a súkromného života osôb dotknutých neoprávneným zásahom.

31.1. Čo sa týka nároku žalobkyne v 2. rade, v tomto smere podľa názoru súdu absolútne nie je adekvátna námietka žalovaného, že by jej nárok bol pokrytý nárokmi, ktoré si uplatnila z titulu zodpovednosti za škodu podľa § 444 OZ. Žalobkyni v 2. rade bola zo strany žalovaného vyplatená náhrada za bolesť vo výške 912 EUR, ktorá vychádzala z bodového ohodnotenia zranení, ktoré utrpela žalobkyňa v 2. rade, obsiahnutého v lekárskom posudku. Iné nároky si voči žalovanému neuplatňovala. Podľa názoru súdu vyplatené bolestné nekonkuruje nemajetkovej ujme uplatnenej v tomto súdnom konaní a možno bezpochyby vylúčiť, že by vyplatené bolestné zahŕňalo a pokrývalo odškodnenie za útrapy, smútok, strádanie, ktoré utrpela žalobkyňa v 2. rade v dôsledku poškodenia zdravia žalobkyne v 1. rade, ktoré vzniklo v dôsledku dopravnej nehody, čím sa zasiahlo aj do práva žalobkyne v 2. rade na ochranu osobnosti. Žalobkyňa v 2. rade si totiž v tomto konaní uplatňuje svoj nárok titulom zásahu do jej súkromia a pokojného rodinného života, ktoré sa odvíja od poškodenia zdravia žalobkyne v 1. rade, nie od poškodenia zdravia žalobkyne v 2. rade. Teda v žiadnom prípade sa neprelína nárok žalobkyne v 2. rade na náhradu nemajetkovej ujmy s jej už vyplatenou náhradou za bolesť v dôsledku poškodenia zdravia žalobkyne v 2. rade. Žiada sa dodať, že prípadný nárok žalobkyne v 1. rade, ktorý bol vyplatený alebo uplatnený titulom poškodenia zdravia žalobkyne v 1. rade podľa § 444 OZ (náhrady patriace žalobkyni v 1. rade) nemôžu pokrývať prípadné nároky, ktorých nositeľom subjektívneho práva vyplývajúceho z § 11 a § 13 OZ je žalobkyňa v 2. rade.

31.2. Čo sa týka nároku žalobkyne v 1. rade odvolací súd vo svojom rozhodnutí predovšetkým poukázal na nedostatočne zistený skutkový stav a potrebu doplniť ho a vysporiadať sa s argumentáciou žalovaného, či žalobkyňou v 1. rade uplatnený nárok už nie je pokrytý jej vyplatenými či ňou uplatnenými nárokmi za odškodnenie bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 OZ a zák. č. 437/2004 Z.z.) a či nároky uplatnené v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 13C/60/2019 nie sú uplatnené na základe rovnakých skutkových tvrdení, ako je tomu v prejednávanej veci. V tejto súvislosti teda súd dopĺňa, že dospel k záveru, že nárok žalobkyne v 1. rade na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do jej súkromia a pokojného rodinného života podľa § 11 a 13 OZ na základe skutkových tvrdení a z dôvodov uvedených v žalobe je daný a nie je úplne pokrytý náhradami vyplatenými alebo uplatnenými podľa § 444 Občianskeho zákonníka a zák. č. 437/2004 Z.z. Zároveň súd dospel k záveru, že žalobkyňa v 1. rade si v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 13C/60/2019 uplatňuje nároky titulom poškodenia zdravia podľa § 444 OZ a zák. č. 437/2004 Z.z. v zásade na základe iných skutkových tvrdení než tomu je v prejednávanom spore. Kým v konaní sp. zn. 13C/60/2019 si uplatňuje náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia s poukazom na bodové ohodnotenie v lekárskom posudku a tiež zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia titulom takého rozsahu poškodenia zdravia, ktoré ju vyradzuje z akéhokoľvek aktívneho spôsobu života, a teda poukazuje na stratu všetkých životných príležitostí počas celého zvyšku života, pričom ako dôkaz v prípade potreby navrhuje výsluch svedkov, ktorí dosvedčia jej mimoriadne aktívny spôsob života pred dopravnou nehodou, tak v prejednávanej veci si uplatňuje nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch odôvodňujúc to zásahom do jej súkromia a dôstojnosti, kde v dôsledku závislosti na starostlivosti inej osoby (obsluhy pri všetkých aktivitách) dochádza k zásahom do jej intímnej, súkromnej sféry a prežívania pocitov spojených so spôsobeným diskomfortom, či titulom zásahu do jej súkromného a rodinného života v oblasti rôznych sociálnych, najmä citových a emocionálnych vzťahov žalobkyne v 1. rade so svojou matkou – žalobkyňou v 2. rade.

31.3. Pri rozhodovaní o uplatnenom nároku žalobkyne v 1. rade sa súd spravoval úvahou, že hoci náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia v sebe pokrýva náhradu všestranných obmedzení poškodeného v rôznych sférach jeho života pri plnení rôznych spoločenských úloh, táto v sebe nemôže vzhľadom na bodové ohodnotenie tohto nároku v sebe odzrkadliť ten okruh osobnostných práv, ktorý nie je všeobecný a jednotný pre všetky subjekty, ktoré by dosiahli rovnaké bodové ohodnotenie následkov poškodenia zdravia. Rovnaké bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia by mohla dosiahnuť i osoba, ktorá po kvalitatívnej či kvantitatívnej stránke nemala tak naplnený súkromný a rodinný život, ako mala žalobkyňa v 1. rade – a teda i osoba bez akýchkoľvek príbuzných, osoba, ktorá naopak mala omnoho viac príbuzných, ktorá mala po kvalitatívnej stránke vybudované úplne iné sociálne, citové a emocionálne väzby so svojimi príbuznými, či naopak osoba, ktorá nemala vybudované žiadne sociálne, citové a emocionálne väzby, nielen so svojimi príbuznými, ale ani v pracovnom, či celkovo spoločenskom živote /takpovediac absolútne asociálne sa správajúca osoba/. Taktiež bez rozdielu v bodovom ohodnotení by dopadlo posúdenie sťaženia spoločenského uplatnenia u osoby, ktorá žila veľmi aktívny spoločenský život alebo mala veľa záujmov ako osoba, ktorá v tomto smere žila utiahnutým samotárskym spôsobom. Za potrebné tiež súd považuje zdôrazniť, že bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia vypracúva posudzujúci lekár, ktorý pri ňom vychádza striktne podľa klasifikácie poškodenia zdravia. Takéto bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia tak pokrýva podľa názoru súdu iba zákonom zobjektivizovanú náhradu za poškodenie zdravia ako takého (za vytrpenú bolesť i objektívne na základe medicínskych záverov konštatované sťaženie spoločenského uplatnenia v budúcom živote). Nemôže však adekvátne ohodnotiť a pokryť nároky vyplývajúce z ochrany osobnosti podľa § 11 a 13 OZ predstavujúce nemajetkovú ujmu. „Nemajetková ujma je taká ujma, ktorá sa premieta do psychickej sféry človeka a do jej postavenia v spoločnosti. Ide teda o ujmu, ktorá sa bezprostredne nepremieta do fyzickej integrity alebo majetkovej sféry postihnutej osoby. Túto nemajetkovú ujmu je potrebné odlišovať od majetkovej ujmy, vrátane ujmy na zdraví s majetkovými dôsledkami.“ (I. Fekete: Občiansky zákonník. Veľký komentár 1. diel § 1 – § 459. Bratislava: Eurokódex. 2011.)

31.4. Podľa názoru súdu si náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch uplatnená žalobkyňou v 1. rade v tomto súdnom konaní môže nanajvýš konkurovať alebo sa prelínať s ňou uplatneným zvýšením náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré doposiaľ nemala ani čiastočne uhradené a ktoré je predmetom doposiaľ neskončeného konania vedeného pod sp. zn. 13C/60/2019. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR z 21. júna 2018, sp. zn. 3Cdo/209/2017: „Pri rozhodovaní o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia súd zohľadňuje jednak tie stránky, ktoré sú spoločné pre život všetkých ľudí (možnosť vykonávať bežné životné úkony, postarať sa o svoju hygienu, stravovanie,

obliekať sa, žiť prípadne rodinným životom, realizovať sa v partnerskom vzťahu, mať deti), jednak tie stránky, ktoré sú osobitné u každého jednotlivca zvlášť vzhľadom na jeho spoločenské dovtedajšie pôsobenie (stupeň jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach spoločenského života, za ktoré už doterajšia súdna prax považuje napríklad oblasť kultúry, športu, umenia, politiky, vedy). Jednotiacim hľadiskom pri určovaní adekvátneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je, aby obe tieto stránky boli zohľadnené tak, že ich vzájomná jednota vyjadrí primeranosť priznanej náhrady vo vzťahu k povahe následkov poškodenia zdravia. V prípade niektorého poškodeného je v praxi opodstatnené klásť dôraz na prvú z uvedených stránok, v prípade iného poškodeného (naopak) na druhú spomenutú stránku; rozhodujúcou však zostáva ich jednota.“ Následne v predmetnom rozsudku najvyšší súd uzavrel, že „Zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. sa neobmedzuje len na prípady vysokej úrovne predchádzajúceho uplatnenia poškodeného v spoločnosti (v kultúrnej, umeleckej, športovej a podobnej sfére života), ale je opodstatnené aj v prípadoch ďalších, v ktorých to odôvodňujú individuálne okolnosti zistené vykonaným dokazovaním. V praxi všeobecných súdov ide o okolnosti najrozmanitejšej povahy, ktoré môžu, avšak nemusia odzrkadľovať mieru spoločenského angažovania sa poškodeného pred škodovou udalosťou.“

31.5. Žalobkyňa v 1. rade si uplatnila v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/60/2019 zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v maximálnej možnej výške – zvýšenie o 50 % bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia obsiahnutého v lekárskom posudku. Hoci v konaní sp. zn. 13C/60/2019 poukazovala na uplatnenie zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku absolútneho vyradenia zo všetkých životných príležitostí po všetkých stránkach života, toto opätovne v sebe zahŕňalo objektivizované medicínske závery. Podľa názoru súdu to nepokrýva a žalobkyňa ani neodôvodňuje zvýšenie náhrady SSÚ zásahom do jej súkromia a rodinných väzieb, a teda predovšetkým zásahom do vzťahu so žalobkyňou v 2. rade, ako jej najbližšej príbuznej, s ktorou mala vybudovaný jedinečný vzťah. Minimálne práve čo sa týka tohto špecifického zásahu do citového a emocionálneho vzťahu žalobkyne v 1. rade a žalobkyne v 2. rade, kde došlo k pretrhnutiu pôvodných väzieb, resp. ich výraznému znehodnoteniu a okliešteniu možnosti rozvíjania tohto vzťahu, kde žalobkyňa v 1. rade môže opakovane zažívať strádanie, smútok, úzkosť, bezmocnosť, nie je pokrytá ujma na strane žalobkyne v 1. rade, ktorá predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy, ani zvýšením náhrady SSÚ. Súdu nie sú známe ani také prípady zvýšenia náhrady SSÚ, v ktorých by súdy priznávali zvýšenie SSÚ iba v dôsledku nadštandardných vzťahov s niektorým rodinným príslušníkom, resp. v dôsledku dôvodov hodných osobitného zreteľa spočívajúcich v zásahu do sociálnych, citových a emocionálnych vzťahov osoby poškodenej na zdraví s príbuznými. Vzhľadom na uvedené závery, ku ktorým súd dospel, mal za to, že aj u žalobkyne v 1. rade je daný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch titulom zásahu do jej súkromného a rodinného života, predovšetkým titulom zásahu do jej vzťahu a väzieb so žalobkyňou v 2. rade.

31.6. Pre podporu svojich záverov, že popri nároku na náhradu škody na zdraví podľa § 444 OZ a zák. č. 437/2004 Z.z môže vzniknúť osobe poškodenej na zdraví aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, súd poukazuje tiež napríklad na rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 3.8.2022 č.k. 17C/143/2014-558 v spojení s opravným uznesením zo dňa 8.3.2023 č. k. 17C/143/2014-626, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/49/2023 zo dňa 27.03.2024. V predmetnej veci súdy priznali náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do súkromia a rodinného života nielen príbuzným osoby poškodenej na zdraví ale aj samotnej osobe poškodenej na zdraví, do ktorej osobnostných práv bolo taktiež zasiahnuté v dôsledku poškodenia zdravia utrpeného pri dopravnej nehode. Súdy (predovšetkým prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí) pritom taktiež poukazovali aj na to, že žalobca v 1. rade, ktorému bolo okrem iného vyplatené aj sťaženie spoločenského uplatnenia 31 440 EUR a zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia 10 375,20 EUR, odôvodňoval zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia skutočnosťami, ktoré uvádzal i v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy – tvrdenia pri uplatnení náhrady nemajetkovej ujmy boli v zásade zhodné s tými, ktoré už vzal do úvahy pri posudzovaní nárokov žalobcu na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia z dôvodov osobitného zreteľa. Súd však vychádzal zo záveru, že tie isté skutkové okolnosti môžu za určitých okolnosti zakladať ako právo na nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ako aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej fyzickej osobe na jej osobnostných právach.

32. Pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd prihliada predovšetkým na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Aktuálne platná právna

úprava nestanovuje žiadne medze pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, avšak táto musí byť v rámci voľnej úvahy súdu v súlade s princípom spravodlivosti a je potrebné pružne prihliadnuť na najrôznejšie momenty, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. V súlade s ustálenou súdnou praxou súd považoval za potrebné prihliadnuť aj na kritériá, ktoré zosumarizoval už Ústavný súd ČR v rozhodnutí I. ÚS 2844/14 zo dňa 22. 12. 2015, ktorý v bode 53 citovaného rozhodnutia ako okolnosti, ktoré je treba skúmať na strane poškodeného uviedol a) intenzitu vzťahu žalobcu so zomrelým, b) vek zomrelého a pozostalých, c) otázku hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, d) prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Následne v bode 54 odôvodnenia za okolnosti, ktoré treba skúmať na strane zodpovednej osoby (pôvodcu zásahu) označil a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), b) dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery, d) mieru zavinenia, ev. mieru spoluzavinenia usmrtenej osoby. Hoci tieto kritériá pojednávajú o odškodňovaní osôb pozostalých po zomrelých obetiach, predmetné kritériá sú podľa názoru súdu po ich úprave pre danú situáciu preživšieho poškodeného a jeho príbuzných použiteľné. Vzhľadom na uvedené a s poukazom na zistený skutkový stav súd už len stručne vyhodnocuje, že medzi žalobkyňami bolo pred dopravnou nehodou vrúcne a silné puto a ich intenzita vzťahu bola nadštandardná. Súd zohľadňoval aj vek oboch žalobkýň a z toho predovšetkým skutočnosť, že obe boli v produktívnom veku, kedy obe mohli prispievať k rozvoju ich vzťahu, napĺňať ho svojím pričinením a ovplyvňovať jeho smerovanie. Žalobkyne neboli na seba po hmotnej stránke závislé. Čo sa týka doposiaľ poskytnutej satisfakcie, z výpovede žalobkyne v 2. rade vyplynulo, že satisfakcia vo forme odsúdenia pôvodcu zásahu v trestnom konaní by nemala pre nich pozitívnu hodnotu, skôr naopak a pôvodca zásahu, ktorého predmetná udalosť taktiež po psychickej stránke bezosporu zasiahla, sa snaží byť v rámci svojich možností nápomocný pri starostlivosti o žalobkyňu v 1. rade. S nepríjemnými duševnými následkami (pocitom viny a ľútosti) sa však vysporadúval, resp. vysporadúva sám, nevyhľadal pomoc odborníka. Aktuálne majetkové pomery pôvodcu zásahu nevedno. Strany sporu v tomto smere nenavrhli doplnenie dokazovania, ani nepredniesli žiadne nové skutkové tvrdenia, a tak súd vychádzal z pôvodne zisteného skutkového stavu. V čase vyhlásenia prvého rozhodnutia vo veci samej neboli majetkové pomery na strane pôvodcu zásahu nadštandardné, nakoľko bol doktorandom a jeho príjem pozostával iba z doktorandského štipendia. Zavinenie, resp. spoluzavinenie zo strany žalobkýň možno v danom prípade absolútne vylúčiť vzhľadom na závery zistené v trestnom konaní.

33. Čo sa týka potreby zohľadnenia majetkových pomerov na strane pôvodcu zásahu, tu súd považuje za potrebné vyzdvihnúť skutočnosť, že súd pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemôže iba z titulu toho, že na strane žalovaného stojí poisťovňa, pristupovať k iným výškam náhrad nemajetkovej ujmy, ako by tomu bolo v prípade, že by na strane žalovaného stála samotná osoba, ktorá spôsobila alebo zodpovedá za zásah do osobnostnej sféry žalobkýň. Nie je na mieste, aby súd diferencoval výšku náhrad nemajetkovej ujmy pre prípady, kedy je žalovaným samotný pôvodca zásahu – v danom prípade fyzická osoba a kedy je žalovaným aj alebo iba poisťovňa/kancelária poisťovní, ktoré samozrejme disponujú väčším kapitálom, než bežná fyzická osoba.

34. Súd ešte považuje za potrebné zdôrazniť, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je náhradou za plnohodnotný život a zdravie, pretože žiadna suma súdom priznaná nie je dostatočná vzhľadom na spôsobenú ujmu na to, aby nahradila pôvodné dopravnou nehodou nedotknuté súkromie a rodinný život žalobkýň. Jej účelom a zmyslom je zmiernenie následkov vzniknutej ujmy, táto má umožniť tzv. „citové obveselenie“, náhradu ochudobnených vzťahov umožnením zaobstarania iných radostí. Nemá byť zábezpekou, zdrojom obživy, ani náhradou príjmu. Žiadna suma, ani vysoká, ani nízka, zrejme nemôže byť dostačujúcim ekvivalentným prostriedkom ochrany osobnosti. Napriek tomu súd musí na základe určitých objektivizovateľných kritérií určiť jej primeranú výšku.

35. V súvislosti s výškou náhrady nemajetkovej ujmy existuje množstvo súdnych rozhodnutí. Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia „statusu obete“ podľa čl. 34 Dohovoru o ľudských právach, ktorú objasnil ESĽP v prípade Scordino proti Taliansku v rozhodnutí zo 6. marca 2007 sťažnosť č. 43662/98, ako i v prípade Stanková. proti Slovenská republika v rozhodnutí z 9. októbra 2007 č. sťažnosti 7205/02. ESĽP uviedol, že pokiaľ má náprava kompenzačný charakter, jej výška nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch. Nesmie však byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine, a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, aj to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol (obdobne viď. JUDr. Andrea Erdősová, PhD., „Krátke“ pojednanie o škodách, ujmách a ich náhradách vo svetle judikatúry súdov vnútroštátnych, českých,

Súdneho dvora Európskej únie i Európskeho súdu pre ľudské práva, In: Bulletin SAK 1-2/2015). Ústavný súd Českej republiky konštatoval, že pri stanovení výšky čiastky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch (rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 2844/14), a to nielen v obdobných, ale i v ďalších, v ktorých sa jednalo o zásah do iných osobnostných práv, a to najmä do práva na ľudskú dôstojnosť. Za najobdobnejšie prípady vzhľadom na následok – poškodenie zdravia fyzickej osoby neoprávneným zásahom, kde následkom nebolo spôsobenie smrti blízkeho – súd považuje vec vedenú na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 6 Cdo 168/2010, kde každému z rodičov bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 33 194 EUR pre trvalé poškodenie zdravia dieťaťa z dôvodu non lege artis postupu lekárov a tiež vec vedenú na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 9C/58/2017, kde v prípade poškodenia zdravia z dôvodu non lege artis postupu lekárov priznal súd jednak dieťaťu, ktorého zdravie bolo poškodené pri pôrode, náhradu nemajetkovej ujmy 100 000 EUR a tiež obom rodičom náhradu nemajetkovej ujmy po 80 000 EUR. Aby súd dovysvetľoval (s ohľadom na odvolacie námietky žalovaného), prečo práve tieto považoval za najobdobnejšie, súd nedisponoval rozhodnutiami v obdobnej veci, kedy by šlo o zásah do osobnosti osoby preživšej dopravnú nehodu a jej blízkych osôb. Hoci sa jedná o zásah v dôsledku iného skutkového deja (postup non lege artis vs. porušenie pravidiel cestnej premávky), odzrkadľujú obdobné zásah do citovej oblasti osôb uplatňujúcich si nemajetkovú ujmu, keďže v týchto prípadoch nedošlo k smrti blízkej osoby, ktorá sa v judikatúre vyskytuje už pomerne mnohokrát, ale došlo k trvalému alebo opakujúcemu sa zásahu do citových väzieb zasiahnutých subjektov pri poškodení zdravia osoby. Aj odvolací súd ale v dôsledku podobnosti poukázal na judikatúru týkajúcu sa náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým smrťou blízkej osoby pri dopravnej nehode, kde boli náhrady nemajetkovej ujmy priznávané vo výške od 2 000 EUR až po 18 000 EUR. Možno zhrnúť, že s poukazom na uvedené sa výška náhrady nemajetkovej ujmy naozaj priznáva aj v pomerne rozsiahlych odchýlkach, a to tak v závislosti od stupňa príbuznosti, ako aj v závislosti od špecifických okolností jednotlivých zohľadňovaných kritérií (povahe zásahu, intenzite zásahu, špecifikám na strane pôvodcu zásahu, i na strane zasiahnutej osoby, či intenzity zasiahnutých vzťahov). Súd preto príkladmo uvádza, že rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 7C/256/2011 - 184 z 29. januára 2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 8C/264/2013 - 223 z 28. októbra 2013 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za smrť otca maloletého dieťaťa vo výške 23 000 EUR, manželke zomrelého vo výške 20 000 EUR a rodičom zomrelého každému vo výške 10 000 EUR (pôvodcom zásahu bola fyzická osoba z dôvodu porušenia pravidiel cestnej premávky). Vo veci vedenej na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 4 Cdo139/2011 priznali súdy rodičom dieťaťa zomrelého pri dopravnej nehode sumu 15 000 EUR, vo veci sp. zn. 5 Cdo 244/2011, kde priznali súdy rodičom dieťaťa zomrelého z dôvodu nesprávnej diagnostiky každému sumu 30 000 EUR a vo veci sp. zn. 3Cdo 228/2012 bolo priznaných pri strate manželky a syna, teda dvoch najbližších osôb 23 000 EUR, vo veci sp. zn. 1 Cdo 77/2009 bolo priznaných 6 600 EUR za úmrtie syna a brata a vo veci sp. zn. 2 Cdo 194/2011 8 300 EUR za smrť manžela. Rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Kontrová c/a Slovenská republika (z roku 2007) bola sťažovateľke priznaná nemajetková ujma 25 000 EUR za to, že nekonaním štátnych orgánov bolo zasiahnuté do jej osobnostných práv usmrtením jej oboch maloletých detí, pričom v danom prípade došlo k absolútnemu rozvráteniu jej rodinného života, keďže boli usmrtené obe jej dcéry a sťažovateľka iné deti nemala. Z najnovšej rozhodovacej praxe všeobecných súdov možno poukázať aj na nedávne rozhodnutie Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 11C/3/2019 – 531 zo dňa 14.12.2022 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 11C/3/2019 – 594 zo dňa 22.02.2023, ktorý bol čo sa týka výšky priznaných náhrad nemajetkovej ujmy potvrdení rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12Co/66/2023 zo dňa 25.04.2024. Predmetnými rozhodnutiami bola rodičom dieťaťa, ktoré zomrelo vo veku blízkom dospelosti v dôsledku dopravnej nehody, kde sa zohľadňovalo aj spoluzavinenie zomrelej, lebo nebola pripútaná, a to v rozsahu 25 %, priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 30 000 EUR matke a 15 000 EUR otcovi. Ďalším nedávnym rozhodnutím – rozsudkom Mestského súdu Bratislava IV (vo veci Okresného súdu Bratislava I) zo dňa 16. mája 2019, č. k. 4 C 115/2014-264, ktorý bol čo sa týka priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 15Co/4/2024 zo dňa 28.02.2024 – bola rodičom najstaršej dcéry zomrelej v dôsledku dopravnej nehody priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch každému po 35 000 EUR a dvom súrodencom zomrelej náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch každému po 20 000 EUR. Možno tak uzavrieť, že diapazón výšky súdom priznaných náhrad nemajetkovej ujmy je naozaj široké a neuzavreté a má odzrkadľovať vždy špecifické okolnosti daných prípadov a dá sa povedať, že možno častokrát je odrazom i spôsobu a hĺbke prežívania spôsobeného zásahu u zasiahnutých subjektov.

36. Ako ďalšia vôdzka pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy môže slúžiť aj úprava obsiahnutá v zákone č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov, ktorá v § 12 ods. 2 stanovuje pre obeť násilného trestného činu odškodnenie za nemajetkovú ujmu vo výške dvadsaťpäťnásobku sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu, ak bola trestným činom spôsobená smrť a súčasne, pre prípad, že je len jedna pozostalá obeť násilného trestného činu, ktorá bola odkázaná výživou na zomretého, má táto nárok na vyplatenie odškodnenia vo výške päťdesiatnásobku sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu takéhoto trestného činu. Zároveň je v § 13 predmetného zákona stanovená celková suma odškodnenia poskytnutá podľa tohto zákona na maximálne päťdesiatnásobok sumy mesačnej minimálnej mzdy platnej na obdobie kalendárneho roka, v ktorom došlo k spáchaniu trestného činu. Pri určovaní konkrétnej výšky tak súd prihliadal aj na rozhodovaciu prax súdov a uvedené potenciálne merítka pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, pričom ale zdôrazňuje, že limity pre náhrady nemajetkovej ujmy jednotlivých poškodených, či celkové maximálne limity nie sú pre náhradu nemajetkovej ujmy, o ktorej súd koná a rozhoduje v tomto konaní, stanovené.

37. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, predovšetkým s poukazom na zistený skutkový stav a v rámci neho ujmy na strane žalobkýň, súd po zhodnotení relevantných okolností daného prípadu s ohľadom na kritériá pre určenie náhrady nemajetkovej ujmy priznal obom žalobkyniam náhradu nemajetkovej ujmy vo výške po 25 000 EUR každej, ktorú považoval za primeranú aj s ohľadom na rozhodovaciu prax súdov v obdobných veciach, resp. vo veciach zásahov do práva fyzickej osoby na ochranu osobnosti, ktorá spočívala predovšetkým v zásahoch do súkromia a pokojného rodinného života, či ľudskej dôstojnosti. Súd považoval takúto čiastku za primeranú aj s ohľadom na vývoj cien a hodnotu peňazí (infláciu), kde súd predovšetkým zvážil vývoj v nedávnom období (cca troch rokov – v roku 2021 inflácia na úrovni 3,2 %, v roku 2022 na úrovni 12,8 %, v roku 2023 inflácia na úrovni 10,5 %). Podľa názoru súdu nemožno nezohľadniť skutočnosť, že sumy, ktoré boli priznávané v minulom období (a teda sumy priznávané i v spomínanej staršej i nie tak starej súdnej praxi, teda i rozhodnutia, na ktoré poukazoval odvolací súd) by v aktuálnom období umožňovali „citové obveselenie“ v podstatne nižšej miere. Tobôž pri spomínanom rozhodnutí Kontrová vs. SR, ktoré bolo vydané v roku 2007 a kde bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 25 000 EUR by vzhľadom na vývoj cien a infláciu predstavovalo (vychádzajúc napríklad z dostupných inflačných kalkulačiek) ekvivalent vo výške cca 42 000 EUR v roku 2024. Pre ilustráciu súd uvádza, že aktuálnej hodnote 25 000 EUR zodpovedá po zohľadnení zníženia hodnoty peňazí hodnota v čase podania žaloby na úrovni cca 18 800 EUR (vychádzajúc z približného prepočtu pomocou inflačných kalkulačiek).

38. Súdu nedá na záver nezopakovať, že priznané náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je možné nejako podložiť výpočtom, či ocenením a nemajú predstavovať vyčíslenie hodnoty. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že majú iba prispieť k zmierneniu vzniknutého stavu, keďže je nepochybné, že nečakaným závažným poškodením zdravia žalobkyne v 1. rade došlo k závažnému zásahu do práva žalobkýň na ochranu ich osobnosti spočívajúceho v obmedzení ich súkromného a rodinného života. Bolo zasiahnuté do vrúcnych a harmonických rodinných väzieb medzi žalobkyňami, pričom následky tohto zásahu sa i napriek malým pokrokom žalobkyne v 1. rade javia ako trvale neodstrániteľné a ochudobnenie v citovej oblasti a oblasti spoločného prežívania je priam nenapraviteľné, keď vzhľadom na zdravotný stav žalobkyne v 1. rade sa javí nedosiahnuteľná kvalita ich vzájomných rodinných, sociálnych, citových väzieb a interakcií spred dopravnej nehody. Tak ako nie je možné určiť presný finančný ekvivalent za ľudský život, nie je možné určiť ani presné finančné ohodnotenie za stratu spoločných hodnotne strávených chvíľ a vzájomnej blízkosti príbuzných. Nie je to ani cieľom tohto konania. Možno skonštatovať, že vykonávanie rozsiahlejšieho dokazovania ohľadne následkov, ktoré spôsobilo poškodenie zdravia žalobkyne v 1. rade na vzájomných vzťahoch žalobkýň je nadbytočné, pretože bez akýchkoľvek pochýb možno už pri bežných fungujúcich rodinných vzťahoch konštatovať, že už samotným poškodením zdravia blízkeho v tak závažnom rozsahu dochádza u preživšej obete dopravnej nehody i jeho najbližších príbuzných k závažnému zásahu do ich práv na ochranu osobnosti zahŕňajúceho právo na súkromie a rodinný život. Možno to vhodne prirovnať tak, ako to aj uviedla žalobkyňa v 2. rade vo svojej výpovedi, že ich život, ktorý bol pred nehodou plný vzájomných interakcií a citov sa premenil na každodenné prežívanie a strádanie predchádzajúcej úrovne ich vybudovaných väzieb a citov a prežívanie pocitov zúfalstva a beznádeje podľa názoru súdu vzhľadom na nezvratný stav poškodenia zdravia žalobkyne v 1. rade môže naozaj v dlhodobom horizonte u oboch žalobkýň kumulovať.

39. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti a s poukazom na citovanú právnu úpravu súd rozhodol vyhovel žalobe žalobkýň v 1. a 2. rade v celom zostávajúcom rozsahu tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

40. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

41. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

42. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

43. Pri rozhodovaní o trovách konania súd vychádzal zo skutočnosti, že žalobkyne boli v základe nároku plne úspešné a rozhodnutie o výške nároku záviselo len od úvahy súdu, preto súd podľa § 255 ods. 1 CSP priznal žalobkyniam nárok na náhradu trov konania, a to vrátane trov odvolacieho konania, proti žalovanému v plnom rozsahu z im prisúdených istín. K tomu podporne súd poukazuje na literatúru, napr. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, str. 926-927, cit. „Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti“. Súd je toho názoru, že v prípadoch, keď rozhodnutie o výške plnenia závisí len od úvahy súdu, pričom súčasne žalobca neuplatňuje výšku plnenia v zjavne nedôvodnej výške, predstavujúcej šikanózny výkon práva, motivovanej len snahou o navýšenie trov konania a nie záujmom na spravodlivom usporiadaní veci, nemožno od žiadneho žalobcu spravodlivo očakávať, aby sa presne „trafil“ do úvahy súdu, pokiaľ ide o výšku plnenia. Preto je namieste priznať plnú náhradu trov konania, ak bol žalobca v základe plne úspešný aj vtedy, ak čo do výšky bol úspešný len v časti. I keď Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie totožné s niekdajším § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré bolo priamym zákonným podkladom pre priznanie plnej náhrady trov konania aj v prípade čiastočného úspechu, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu, vyššie uvedené závery právnej teórie a praxe svedčia o tom, že ani v podmienkach novej procesnej úpravy nie je dôvod na ustúpenie od takého záveru. Súd ďalej už len poznamenáva, že tak, ako tomu bolo aj v zmysle § 142 ods. 3 O.s.p., tak aj v súčasnosti podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s čl. 3 a čl. 4 ods. 2 CSP sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta v takom prípade vypočíta a určí len z výšky súdom priznaného plnenia. Čo sa týka trov odvolacieho konania, žiada sa napokon dodať, že súd pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania vychádza celkovo z pomeru úspechu/neúspechu strán v sporu, pričom hoci v danom prípade bolo odvolaním prvé rozhodnutie vo veci samej zrušené a vrátené na ďalšie konanie, v konečnom dôsledku vzhľadom na výsledné rozhodnutie súdu možno žalobkyniam v 1. a 2. rade pričítať celkový úspech v konaní.

Poučenie:

- 2 - 14C/1/2020

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Prešov.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 ods. 1 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napadá, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov.